

**ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА РАДА
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛІЦЕЙ
З ПОСИЛЕНОЮ ВІЙСЬКОВО-ФІЗИЧНОЮ ПІДГОТОВКОЮ**

НАКАЗ

19.08.2019р.

м. Кременчук

№ 112

Про організацію роботи з охорони праці і безпеки життєдіяльності у Кременчуцькому ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік

На підставі вимог ст.ст. 13,15 Закону України «Про охорону праці» (із змінами) від 14.10.1992р., відповідно до абзацу восьмої частини першої статті 53 Закону України «Про освіту», наказу Держнаглядохоронпраці України № 255 від 15.11.2004р. «Про затвердження Типового положення про службу охорони праці», наказу Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017р. №1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», з метою забезпечення функціонування системи управління охороною праці в ліцеї, дотримання норм з питань охорони праці і безпеки життєдіяльності, організації виконання правових, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних, соціально-економічних та лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, професійним захворюванням і травмам під час робіт і освітнього процесу у ліцеї в 2019-2020 навчальному році

НАКАЗУЮ:

1. Внести зміни у функціонування системи управління охороною праці в Кременчуцькому ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради:

1.1. Відповідальність за створення безпечних умов праці і освітнього процесу згідно з чинним законодавством, міжгалузевими і галузевими нормативними, інструктивними та іншими документами з охорони праці в ліцеї покласти на начальника ліцею Марченка Валерія Віталійовича.

1.2. Створити службу охорони праці, безпеки життєдіяльності і призначити помічника начальника ліцею з режиму Метеля Володимира Олексійовича виконавцем функцій служби охорони праці ліцею (відповідальна особа за організацію роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності).

1.3. Уповноважити Метеля Володимира Олексійовича на проведення вступного інструктажу з працівниками і ліцеїстами.

1.4. Переглянути діючу та затвердити програму та порядок проведення вступного інструктажу з питань охорони праці для працівників Кременчуцького ліцею з

посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 1).

1.5. Затвердити програму та порядок проведення вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності для учасників освітнього процесу Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 2).

1.6. Затвердити Порядок проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності з учасниками освітнього процесу Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 3).

1.7. Затвердити Комплексний план заходів з охорони праці та безпеки життєдіяльності Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 4).

1.8. Затвердити План-графік проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці з працівниками, плани-графіки проведення інструктажів з охорони праці і безпеки життєдіяльності на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 5).

1.9. Затвердити Перелік постійно діючих комісій з питань охорони праці і безпеки життєдіяльності, техногенної та пожежної безпеки, обстеження приміщень і споруд Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік (Додаток 6).

2. У відповідності до Закону України «Про охорону праці», наказу Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017р. №1669 «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», а також наказу начальника ліцею №40 від 12.04.2017р. «Про організацію управління»:

2.1. Призначити Палагату Олександра Георгійовича, заступника начальника ліцею з навчально-виховної роботи, відповідальною особою за організацію роботи з охорони праці, дотримання здорових і безпечних умов праці, норм і правил техніки безпеки, виробничої санітарії, пожежної безпеки працівниками підрозділу №1 (адміністрація ліцею), та проведення інструктажів з охорони праці на робочому місці з працівниками структурного підрозділу (в межах виконання своїх посадових обов'язків).

2.2. Призначити Станіченко Оксану Федорівну, заступника начальника ліцею з виховної роботи, відповідальною особою за організацію роботи з охорони праці, дотримання здорових і безпечних умов праці, норм і правил техніки безпеки, виробничої санітарії, пожежної безпеки працівниками підрозділу №2 (навчально-виховний), та проведення інструктажів з охорони праці на робочому місці з педагогами, що здійснюють виховні заходи з ліцеїстами та з працівниками структурного підрозділу (в межах виконання своїх посадових обов'язків).

2.3. Призначити Карпович Лесю Олексіївну, головного бухгалтера, відповідальною особою за організацію роботи з охорони праці, дотримання здорових і безпечних умов праці, норм і правил техніки безпеки, виробничої санітарії, пожежної безпеки працівниками підрозділу №4 (бухгалтерія), та проведення інструктажів з охорони праці на робочому місці з працівниками підрозділу.

2.4. Призначити Алексеєнка Володимира Володимировича, помічника начальника ліцею з господарської роботи, відповідальною особою за справний стан і безпечну експлуатація автотранспорту, трубопроводів гарячої і холодної води, каналізацію, теплову енергію, збереження і ремонт будівель та споруд, пожежну безпеку ліцею, організацію роботи із заходів щодо запобігання травматизму і професійних захворювань серед працівників підрозділу №3 (господарчо-обслуговуючий), дотримання ними вимог техніки безпеки, виробничої санітарії, пожежної безпеки під час експлуатації виробничого і енергетичного обладнання, машин, механізмів, тощо проведення інструктажів з охорони праці на робочому місці з обслуговуючим персоналом.

3. Контроль і відповідальність за стан охорони праці, забезпечення безпечних умов праці та безпеки життєдіяльності серед підлеглих на робочих місцях, та під час проведення різних заходів, проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності покласти на:

- Марченка Сергія Віталійовича, старшого вихователя (командира роти – старшого офіцера-вихователя) 1-ї роти;
- Савченка Віктора Івановича, старшого вихователя (командира роти – старшого офіцера-вихователя) 2-ї роти;
- Чирву Тетяну Василівну, шеф-кухаря;
- Ляш Ларису Вікторівну, сестру медичну;
- керівників гуртків.

4. Призначити Ляш Ларису Вікторівну, сестру медичну, відповідальною особою за організацію проведення медоглядів (періодичних) працівників окремих категорій та ліцеїстів.

5. Призначити керівників гуртків відповідальними особами за проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності з ліцеїстами.

6. Особисту відповідальність за організацію роботи та забезпечення безпечного стану робочих місць, обладнання, пристроїв, інструментів, інвентарю тощо в кабінетах покласти на відповідальних осіб за кабінети, в комп'ютерному і навчальному класах, навчальних кабінетах і приміщеннях, спортивній і тренажерній залі, спортивному майданчику, а також проведення інструктажів з охорони праці і безпеки життєдіяльності під час занять і позаурочних заходів з ліцеїстами покласти на відповідальних за приміщення і проведення заходів.

7. Особисту відповідальність за організацію роботи та збереження життя і здоров'я ліцеїстів під час проведення позакласних і позаліцейних виховних заходів покласти на класних керівників та педагогів, що здійснюють виховні заходи з ліцеїстами.

8. Усім педагогічним працівникам ліцею:

8.1. У відповідності до наказу МОН України від 22.11.2017р. №1514 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 року №304» провести на першому уроці навчального року з кожного предмету інструктаж ліцеїстів з обов'язковою реєстрацією його в класному журналі перед записом про першу тему уроку.

8.2. Протягом навчального року проводити необхідні інструктажі із фіксацією їх у таких документах:

- у класному журналі (у разі проведення навчальних занять згідно з навчальним планом);

- у журналі заступника начальника ліцею з виховної роботи (у разі проведення позакласної та позаліцейної роботи).

9. Навчання і перевірку знань працівників з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності проводити в перший вівторок щомісячно в робочий час в навчальних групах за навчальними планами і програмами та нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків, обсягом не менше 20 годин.

Керівниками груп навчання призначити:

- Адміністрація ліцею, навчально-виховний підрозділ, бухгалтерія – заступника начальника ліцею з навчально-виховної роботи Палагуту О.Г.
- Господарчо-обслуговуючий підрозділ – заступника начальника ліцею з виховної роботи Станіченко О.Ф.

10. Посадовим особам ліцею у своїй діяльності керуватися законодавчими, нормативно-правовими актами з питань охорони праці і безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, вести документацію з охорони праці і безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки в структурних підрозділах, згідно вимог чинного законодавства.

11. Наказ довести до заступників начальника ліцею і працівників, зазначених у наказі, під особистий підпис.

12. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Начальник ліцею

В.В.Марченко

З наказом ознайомлені :

_____ О.Г.Палагута

_____ Л.А.Кулик

_____ О.Ф.Станіченко

_____ В.О.Метель

_____ Л.О.Карпович

_____ В.В.Алексєєнко

_____ І.О.Васильєва

_____ С.В.Марченко

_____ В.І.Савченко

_____ В.В.Ухань

_____ В.М.Осипюк

_____ О.В.Минько

_____ О.Ю.Сидоренко

_____ Л.В.Ляш

_____ Т.В.Чирва

_____ О.Г.Шаповал

_____ В.П.Бражник

_____ В.М.Шелейко

_____ Ю.О.Батрак

_____ О.В.Омельченко

_____ М.Л.Росенко

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з питань охорони праці
для працівників
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради

м. Кременчук

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з питань охорони праці для працівників
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради

Тривалість проведення: 1 год.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади.

№ з/п	Питання вступного інструктажу	Термін проведен.	Примітка
1.	Загальні відомості про ліцей, характерні особливості освітнього процесу, шкідливі умови праці.	5хв.	
2.	Загальні правила поведінки працівників та відвідувачів на території ліцею. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Відповідальність за порушення цих правил.	5 хв.	
3.	Основні положення Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів України про працю та інших нормативних актів про охорону праці.	10 хв.	
4.	Основні небезпечні та шкідливі умови праці. Засоби індивідуального та колективного захисту. Електробезпека.	5 хв.	
5.	Основні вимоги санітарії та гігієни праці.	5 хв.	
6.	Обставини і причини нещасних випадків.	5 хв.	
7.	Порядок розслідування нещасних випадків і оформлення відповідної документації.	10хв.	
8.	Навчання з питань охорони праці.	5 хв.	
9.	Пожежна безпека.	5 хв.	
10.	Надання долікарської допомоги потерпілим. Дії працюючих у разі виникнення нещасного випадку.	5 хв.	

Відповідальна особа за організацію роботи

з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ____ від ____ серпня 2019р.

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з питань охорони праці для працівників
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради

Тема 1. Загальні відомості про ліцей, характерні особливості навчально-виробничої діяльності, об'єкти підвищеної небезпеки.

28 травня 1999 року на базі центру ДПЮ було відкрито ліцейний клас. З 1 вересня 2000 року, згідно розпорядження голови Полтавської обласної державної адміністрації ліцейний клас набуває статусу Полтавського обласного ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою.

14 грудня 2005 року Полтавський обласний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою набуває статусу Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою. Ліцей здійснює навчання вихованців за програмою загальноосвітньої школи і підготовлює ліцеїстів до вступу у вищі військово-навчальні заклади України. Ліцей структурно має 2-і роти, адміністративний, педагогічний та господарський склад. В навчальному закладі працює 60 працівників та навчається 84 ліцеїста.

Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою розташований за адресою: вул. Ватутіна, 54/20. Освітній процес в ліцеї проводиться відповідно до визначеного розпорядку дня та навчального розкладу занять.

Обов'язковим у роботі з охорони праці і безпеки життєдіяльності у ліцеї є навчання та інструктажі про безпечні методи праці працівників і безпеку життєдіяльності учасників освітнього процесу. Особи, які інструктуються, розписуються в журналі інструктажів з охорони праці і безпеки життєдіяльності.

Виконання вимог правил з техніки безпеки працівниками є обов'язковим у роботі, спрямованій на організацію безпечних та здорових умов під час проведення робіт, а також під час занять учасників освітнього процесу у навчальних кабінетах, приміщеннях підвищеного ризику.

Спортивний майданчик, спортивна і тренажерна зали, класвогневої підготовки є об'єктами підвищеної небезпеки, тому необхідно дотримуватися правил охорони праці і безпеки життєдіяльності під час проведення занять.

До переліку робіт з підвищеною небезпекою в ліцеї відносяться роботи згідно п.п. 3,10, 12, 41, 46, 88, 94, 107, 108, 114, 115 Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 року N15 .

Тема 2. Загальні правила поведінки працівників на території ліцею. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Відповідальність за порушення цих правил.

Працівники приймаються на роботу за трудовим договором, контрактом або на конкурсній основі згідно до чинного законодавства. Вони можуть працювати за сумісництвом згідно з чинним законодавством.

Працівники при прийнятті на роботу і в процесі роботи проходять інструктаж (навчання) з питань

охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, про правильні дії при виникненні аварії.

Допуск до роботи осіб, які не пройшли навчання, інструктажу і перевірки знань з охорони праці забороняється.

Працівники ліцею зобов'язані:

- виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку, дотримуватися дисципліни праці, працювати сумлінно;
- виконувати вимоги з охорони праці, безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники, тощо, виховувати у дітей бережливе ставлення до майна ліцею;
- у встановлені строки проходити медичний огляд.

Коло обов'язків (робіт), що їх виконує кожен працівник за своєю спеціальністю, кваліфікацією чи посадою, визначається посадовими інструкціями і положеннями, затвердженими в установленому порядку тарифно-кваліфікаційними довідниками посад службовців і тарифно-кваліфікаційними довідниками робіт і професій робітників, положеннями і правилами внутрішнього розпорядку ліцею.

У ліцеї за погодженням з профспілкою для педагогічних працівників і обслуговуючого персоналу робочий тиждень визначається графіком роботи.

Час початку і закінчення роботи встановлюється у відповідності з режимом робочого дня і затверджується начальником ліцею. Робочий час педагогічних працівників визначається навчальним розкладом, графіком роботи. Тривалість робочого дня обслуговуючого персоналу і робітників визначається

графіком змінності, який складається відповідно до встановленої тривалості робочого часу на тиждень.

Педагогічні працівники залучаються до роботи у загальновстановлені вихідні та святкові дні. На бажання працівника, який працює у святковий день, йому може бути наданий інший день відпочинку.

Першочерговим завданням кожного керівника і працівника є створення здорових і безпечних умов праці й навчання. Охорона здоров'я ліцеїстів під час навчально-виховного процесу у ліцеї, при залученні їх до суспільно корисної праці повинна бути організована так, щоб заздалегідь виключити можливі несприятливі наслідки, а заходи щодо виконання вимог норм, правил та інструкцій з техніки безпеки, щоб мали попереджувальний, профілактичний характер, тобто виключали б ситуації, які можуть призвести до травматизму.

Обов'язковим у роботі з охорони праці у ліцеї є навчання та інструктування про безпечні методи праці як працюючих, так і ліцеїстів.

Виконання вимог правил з техніки безпеки адміністрацією і педагогічними та іншими працівниками є обов'язковим у роботі, спрямованій на організацію безпечних та здорових умов праці співробітників, а також ліцеїстів під час проведення занять у навчальних кабінетах, тренажерному, спортивному залах тощо.

Працівники ліцею повинні неухильно дотримуватись правил безпеки, як на своїх робочих місцях, так і на території в цілому. Пішохідний рух на території ліцею здійснюється по пішохідних доріжках і тротуарах. Рух транспорту здійснюється відповідно до схем, маршрутів руху і вказівок дорожніх знаків.

На території ліцею і в усіх приміщеннях палити заборонено. Забороняється розводити багаття, застосовувати для освітлення факели, сірники і інші джерела відкритого полум'я та виконувати роботи, пов'язані з іскроутворенням та нагрівом до температури спалаху без спеціальної підготовки

і дозволу. Забороняється знаходження на території об'єктів ліцею осіб, що не виконують в даний момент роботу на цьому об'єкті.

Працівники, які отримують в установленому порядку спецодяг та інші ЗІЗ, повинні в обов'язковому порядку використовувати їх в процесі роботи. Перебування на робочому місці без засобів захисту не допускається.

У навчальних класах, спальних, побутових та інших приміщеннях, гаражі, аудиторіях забороняється зберігання предметів і матеріалів, не пов'язаних з виробничим і освітнім процесом.

Тема 3. Основні положення Закону України «Про охорону праці», Кодексу законів України про працю та інших нормативних актів про охорону праці.

Основні положення щодо реалізації конституційного права громадян на охорону праці, їх життя і здоров'я у процесі трудової діяльності визначає Закон України "Про охорону праці", введений в дію Верховною Радою з 14 жовтня 1992 р. Закон поширюється на всіх громадян, що працюють (Ст. 2).

Охорона праці - це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Закон проголошує, що працівник має право відмовитись від дорученої роботи, якщо створилася ситуація, небезпечна для його життя чи здоров'я, або для людей, які його оточують (Ст. 7).

Працівникам видається безкоштовно за встановленими нормами спецодяг та інші засоби індивідуального захисту на таких видах робіт:

- на роботах, пов'язаних із забрудненням;
- на роботах, що здійснюються в несприятливих температурних умовах;
- на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці;
- на роботах, пов'язаних із обслуговуванням машин і механізмів (Ст. 10).

Прийом на роботу проводиться на підставі угоди між роботодавцем і працівником - трудового договору. Трудовий договір може бути безстроковим, укладеним на певний термін (контракт) і укладеним на час виконання певної роботи. Під час укладання трудового договору роботодавець інформує працівника під розписку про умови праці та про наявність на його робочому місці небезпечних і шкідливих виробничих факторів, які ще не усунуто, можливі наслідки їх впливу на здоров'я та права працівника на пільги і компенсації за роботу в таких умовах відповідно до законодавства і колективного договору. Роботодавець не має права вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Тривалість робочого часу, перерв і порядку організації робіт визначається Правилами внутрішнього трудового розпорядку і Колективним договором між адміністрацією і профспілковим комітетом Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради:

На роботах зі шкідливими умовами праці забороняється праця жінок і осіб до 18 років. За роботу в шкідливих умовах праці надається додаткова відпустка, знижується пенсійний вік (за списком №2).

Для врегулювання виробничих, трудових і соціально-економічних відносин, між керівництвом ліцею і трудовим колективом укладається колективний договір. У колективному договорі визначаються взаємні зобов'язання сторін, зокрема:

- зміни в організації виробництва і праці;
- нормування і оплати праці, встановлення форм, систем і розмірів заробітної плати, доплат, надбавок, премій і т.п.;
- встановлення гарантій, компенсацій і пільг.

Трудові відносини в ліцеї регулюються «Правилами внутрішнього трудового розпорядку», з яким працівники ознайомлюються під розпис і який є обов'язковими для всіх працівників. У разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань, передбачених Правилами, сторони несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства.

Відповідно до Закону України «Про охорону праці», власник зобов'язаний створити в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці, відповідні вимогам нормативних актів, а також забезпечити дотримання прав працівників, гарантованих законодавством про охорону праці.

Працівник ліцею зобов'язаний: знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці України, користуватися засобами колективного і індивідуального захисту; проходити в установленому порядку попередні і періодичні медогляди; особисто приймати посильні заходи щодо порядку і усуненню виробничої ситуації, що створює загрозу його здоров'ю або життю та загрозу щодо людей, що оточують його, а також природному середовищу.

Працівники мають право на:

- відпочинок згідно з законами про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки;
- здорові і безпечні умови праці;
- матеріальне забезпечення у порядку соціального страхування у старості, при хворобі, втраті працездатності, а також матеріальну допомогу у разі безробіття;
- об'єднання у професійні спілки;
- вирішення колективних трудових конфліктів.

Закон України "Про охорону здоров'я населення" визначає правові, організаційні, економічні та соціальні основи охорони здоров'я населення в Україні.

Громадяни зобов'язані:

- піклуватися про своє здоров'я і здоров'я своїх дітей, не шкодити здоров'ю інших громадян;
- проходити своєчасні профілактичні щеплення та медичні огляди;
- надавати невідкладну допомогу іншим громадянам, які потрапили в умови, що загрожують їхньому життю і здоров'ю.

Держава піклується, щоб виробниче навчання підлітків проводилося тільки з тих професій, які відповідають їх вікові, фізичному і розумовому розвитку та стану здоров'я. Трудове навчання здійснюється під систематичним медичним контролем.

Тема 4. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Електробезпека. Засоби індивідуального та колективного захисту.

Основні небезпечні і шкідливі виробничі фактори, що діють на робочих місцях:

- сірководень;
- вуглеводні ароматичні: бензол та його похідні;
- пил рослинного походження (деревини);
- неіонізуюче випромінювання (персональні електронно-обчислювальні машини (ПЕОМ) з відео терміналом (ВДТ));
- оперативне обслуговування і ремонт електроустановок;
- підвищена температура повітря в приміщенні, фізичне перевантаження окремих органів і систем та інші фактори трудового процесу.

Небезпечними факторами є відкриті електричні розетки, переносні подовжувачі з відкритими електричними розетками оргтехнічне обладнання з електричними приводами (комп'ютери, ксерокопіювальна техніка), побутові електрообігрівачі, електроплити, електрочайники, електрокип'ятильники.

У всіх приміщеннях біля електророзеток повинні бути зроблені трафаретні яскраві надписи, що вказують на величину напруги. Мокрими руками вмикати та вимикати з електромережі електроприлади не можна.

Перед користуванням електроприладами необхідно візуально перевірити цілісність

електропроводів (кабелів), електровилок. Електроприладами з пошкодженими електропроводами (кабелями) або електровилками користуватися забороняється.

Комп'ютери повинні бути обладнані захисними екранами і вимикатися в розетки з клемою заземлення.

Основні вимоги, яких потрібно дотримуватись при користуванні електроенергією:

Захист від коротких замикань (автомати, пробкові запобіжники) у електропроводці повинен бути завжди справним. Заміна заводських запобіжників, навіть тимчасово, усілякими металевими провідниками («жучками») може стати причиною нещасного випадку чи пожежі. Основною умовою безпечного застосування електроенергії у приміщеннях є справний стан ізоляції електропроводів, електроприладів і апаратів, електричних щитків, вимикачів, штепсельних розеток, лампових патронів і світильників, а також електрошнурів, з допомогою яких умикають в електромережу електроприлади, тому необхідно слідкувати за станом ізоляції, забезпечуючи своєчасний ремонт.

Щоб уникнути пошкодження ізоляції, забороняється: підвішувати електропровід на цвяхах, металевих і дерев'яних предметах; перекручувати проводи; закладати провід і шнури за газові і водопровідні труби, за батареї опалення; витягати за шнур вилку з розетки. У будинках, де електропроводка зроблена закритим способом під штукатуркою, забивання у довільні місця стіни цвяхів (костилів) для підвішування штор, картин та інших предметів, а також пробивання отворів може призвести до пошкодження схованої електропроводки і ураження електричним струмом. Тому всі подібні роботи треба виконувати, попередньо переконавшись у відсутності в даному місці електропроводки. Освітлювальну арматуру і електролампи небезпечно чистити від забруднення і пилуки при ввімкненому вимикачі, тобто під напругою, мокрими чи вологими ганчірками. Чистку треба виконувати при вимкненому вимикачі сухою ганчіркою, стоячи на підставці, яка не проводить електричного струму. Пошкоджені вимикачі, лампові патрони, штепсельні розетки, електроприлади і апарати заборонено замінювати під напругою. Для цього прилад, апарат слід вимкнути з електромережі, а при ремонті електропроводки — викрутити запобіжник (чи вимкнути автомат). Цю роботу повинна виконувати особа, яка обізнана з правилами ремонту. При користуванні переносними приладами, електроінструментами небезпечно одночасно торкатись батареї опалення, водопровідних труб та інших заземлених металевих конструкцій, тому що при пошкодженні ізоляції електричного приладу через тіло людини, яка доторкнулась до названої металевих конструкцій, пройде небезпечний для організму струм. Небезпека уражень електричним струмом може виникнути також у таких випадках: при користуванні електроприладами із пошкодженою ізоляцією, електроплитками із відкритою спіраллю; саморобними електропечами, електроводонагрівачами, при заповненні водою електронагрівальних приладів (чайників, каструль, самоварів, тощо), вже увімкнених в електромережу; при порушенні порядку увімкнення приладу в електромережу необхідно електрошнур спочатку підключити до приладу, а потім до мережі, а не навпаки; при застосуванні оголених кінців проводу замість штепсельних вилок. Діти, не усвідомлюючи небезпеки, доторкаються до електроприладів увімкнених в електромережу, і часто отримують опіки й більш серйозні травми. Особливо обережним треба бути при користуванні електроенергією у вологих приміщеннях, у приміщеннях: із земляною, цегляною і бетонною підлогою (підвали, ванна кімната, вбиральня та ін.), які є добрим провідником струму, бо за таких умов небезпека ураження електричним струмом збільшується. Тому в санвузлах та інших подібних приміщеннях не дозволяється встановлювати вимикачі і штепсельні розетки, користуватись увімкненими в електромережу різними електронагрівальними приладами (плитками, камінами, рефлекторами), пральними машинами переносними світильниками, а також використовувати стаціонарні світильники без запобіжної арматури.

В екстремальних ситуаціях (стихійне лихо, пожежа та інше), відключивши з електромережі електроприлади, працівникам необхідно залишити приміщення й евакуюватися відповідно до планів-схем евакуації, розміщених на поверххах ліцею. Для запобігання нещасним випадкам необхідно виконувати вимоги нормативних актів з питань охорони праці, правил технічної експлуатації електроустаткування, механізмів, та іншого обладнання.

Для захисту від дії шкідливих виробничих факторів застосовуються колективні і індивідуальні засоби захисту. До колективних засобів захисту відносяться: система вентиляції та кондиціонування, система сигналізації безпеки, засоби пожежної сигналізації, захисні та запобіжні пристрої, сигнальні кольори, знаки безпеки. До індивідуальних засобів захисту відносяться: спецодяг, спецвзуття, рукавиці, протигази, окуляри та інші засоби індивідуального захисту (далі – ЗІЗ). ЗІЗ видаються працівникам відповідно до норм, що діють.

Працівники, що не відносяться до електротехнічного персоналу, не мають права проводити ремонт електроустаткування і електроприладів. Забороняється користуватися несправними електроприладами та електроінструментом.

Тема 5. Основні вимоги виробничої санітарії та гігієни.

На робочому місці необхідно постійно підтримувати чистоту і порядок. Відходи виробництва належить збирати в спеціально відведених місцях і періодично вивозити за межі ліцею.

Спецодяг, спецвзуття повинні бути чистими, цілими і відповідати розмірам. Спецодяг повинен зберігатися окремо від особистого одягу працівника, в спеціальних металевих шафах.

Перед початком роботи необхідно переодягнутися в спецодяг.

Після закінчення роботи працівник зобов'язаний привести своє робоче місце в належний стан.

Побутові приміщення обладнуються згідно санітарних норм.

Забороняється використовувати для миття і прання одягу бензин і інші нафтопродукти.

Система побутової внутрішньої каналізації санітарно-побутових приміщень повинна підтримуватись у нормальному технічному стані, щоб не допустити утворення осередків антисанітарії. Під час користування санітарно-побутовими приладами не допускати їх закупорювання.

Тема 6. Обставини і причини нещасних випадків.

Згідно з існуючою статистичною звітністю про травматизм у виробничій сфері основними причинами нещасних випадків є:

- порушення технологічного процесу;
- порушення трудової і виробничої дисципліни та особиста необережність і нехтування правилами техніки безпеки потерпілими;
- недоліки в організації робочих місць;
- незадовільна організація робіт;
- конструктивні недоліки;
- порушення вимоги безпеки при експлуатації транспортних засобів;
- не застосування засобів індивідуального захисту;
- експлуатація несправних машин, механізмів, устаткування;

За основними видами подій нещасні випадки поділяють на:

- дорожньо - транспортні пригоди;
- ураження предметами, деталями, що рухаються, розлітаються, обертаються;
- падіння з висоти;
- ураження електричним струмом;
- вплив шкідливих виробничих факторів;
- пожежі;
- опіки паром та гарячими поверхнями трубопроводів і обладнанням.

Тема 7. Порядок розслідування нещасних випадків і оформлення відповідної документації.

Розслідування проводиться у разі раптового погіршення стану здоров'я працівника, одержання ним поранення, травми, у тому числі внаслідок тілесних ушкоджень, заподіяних іншою особою, гострого професійного захворювання і гострого професійного та інших отруєнь, одержання

теплого удару, опіку, обмороження, у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, одержання інших ушкоджень внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха (землетруси, зсуви, повені, урагани тощо), контакту з представниками тваринного і рослинного світу, що призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до необхідності переведення його на іншу (легшу) роботу не менш як на один робочий день, у разі зникнення працівника під час виконання ним трудових обов'язків, а також у разі смерті працівника в ліцеї (далі — нещасні випадки).

До гострих професійних захворювань і гострих професійних отруєнь належать захворювання та отруєння, спричинені впливом небезпечних факторів, шкідливих речовин не більше ніж протягом однієї робочої зміни.

Гострі професійні захворювання спричиняються впливом хімічних речовин, іонізуючого та неіонізуючого випромінювання, значним фізичним навантаженням та перенапруженням окремих органів і систем людини. До них належать також інфекційні, паразитарні, алергійні захворювання.

Гострі професійні отруєння спричиняються в основному шкідливими речовинами гостроспрямованої дії.

Про кожний нещасний випадок потерпілий або працівник, який його виявив, чи інша особа-свідок нещасного випадку повинні негайно повідомити безпосереднього керівника робіт чи іншу уповноважену особу ліцею і вжити заходів до подання необхідної допомоги потерпілому.

У разі настання нещасного випадку безпосередній керівник робіт (уповноважена особа ліцею) зобов'язаний:

терміново організувати подання першої медичної допомоги потерпілому, забезпечити у разі необхідності його доставку до лікувально-профілактичного закладу;

повідомити про те, що сталося, роботодавця, керівника первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий, або уповноважену найманими працівниками особу з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки;

зберегти до прибуття комісії з розслідування (комісії із спеціального розслідування) нещасного випадку обстановку на робочому місці та устаткування у такому стані, в якому вони були на момент нещасного випадку (якщо це не загрожує життю чи здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків), а також вжити заходів до недопущення подібних випадків.

Адміністрація, одержавши повідомлення про нещасний випадок (крім випадків, передбачених пунктом 34 Порядку розслідувань в ліцеї), організовує негайно:

1) повідомлення з використанням засобів зв'язку про нещасний випадок:

робочого органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням ліцею за встановленою Фондом формою;

підприємства, де працює потерпілий - якщо потерпілий є працівником іншого підприємства;

органів державної пожежної охорони за місцезнаходженням підприємства - у разі нещасного випадку, що стався внаслідок пожежі;

установи державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує підприємство, - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння);

2) утворення наказом комісії з розслідування нещасного випадку (далі — комісія) у складі не менше ніж три особи та організувати розслідування.

До складу комісії включаються керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа, на яку роботодавцем покладено виконання функцій спеціаліста з питань охорони праці (голова комісії), керівник одного із структурних підрозділів ліцею, представник робочого органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням підприємства (за згодою), представник первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий, або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки, інші особи.

У разі настання нещасного випадку з тяжкими наслідками, у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого, до складу комісії обов'язково включається представник робочого органу Фонду за місцезнаходженням ліцею.

До складу комісії не може включатися керівник робіт, який безпосередньо відповідає за стан охорони праці на робочому місці, де стався нещасний випадок.

У разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) до складу комісії включається також представник установи державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує ліцей, та робочого органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням ліцею.

Потерпілий або особа, яка представляє його інтереси, не включається до складу комісії, але має право брати участь у її засіданнях, висловлювати свої пропозиції, додавати до матеріалів розслідування документи, що стосуються нещасного випадку, давати відповідні пояснення, в тому числі викладати в усній і письмовій формі особисту думку щодо обставин і причин нещасного випадку та одержувати від голови комісії інформацію про хід проведення розслідування.

Члени комісії мають право одержувати письмові та усні пояснення від роботодавця, посадових осіб та інших працівників підприємства, а також проводити опитування потерпілих та свідків нещасного випадку.

Визнаються пов'язаними з виробництвом нещасні випадки, що сталися з працівниками під час виконання трудових обов'язків, у тому числі у відрядженні, а також ті, що сталися у період:

перебування на робочому місці, на території ліцею або в іншому місці, пов'язаному з виконанням роботи, починаючи з моменту прибуття працівника на підприємство до його відбуття, який повинен фіксуватися відповідно до вимог правил внутрішнього трудового розпорядку ліцею, у тому числі протягом робочого та надурочного часу, або виконання завдань роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні;

підготовки до роботи та приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також виконання заходів особистої гігієни, пересування по території ліцею перед початком роботи і після її закінчення;

проїзду на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить ліцею, або на іншому транспортному засобі, наданому начальником ліцею;

використання власного транспортного засобу в інтересах ліцею з дозволу або за дорученням роботодавця в установленому начальником ліцею порядку;

виконання дій в інтересах ліцею, на якому працює потерпілий, тобто дій, які не належать до трудових обов'язків працівника (подання необхідної допомоги іншому працівникові, дій щодо запобігання аваріям або рятування людей та майна ліцею, інших дій за розпорядженням або дорученням начальника ліцею);

ліквідації аварії, наслідків надзвичайної ситуації техногенного і природного характеру на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються ліцеєм;

подання необхідної допомоги або рятування людей, виконання дій, пов'язаних із запобіганням нещасним випадкам з іншими особами у процесі виконання трудових обов'язків;

перебування у транспортному засобі або на його стоянці, на території ліцею, у тому числі під час змінного відпочинку, якщо настання нещасного випадку пов'язане з виконанням потерпілим трудових обов'язків або з впливом на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або середовища;

прямування працівника до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженими маршрутами або до будь-якого об'єкта за дорученням начальника ліцею;

прямування до/чи з місця відрядження згідно з установленим завданням.

Нещасні випадки, пов'язані із завданням тілесних ушкоджень іншою особою, або вбивство працівника під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових (посадових) обов'язків чи дій в інтересах підприємства незалежно від порушення кримінальної справи розслідуються відповідно до Порядку. Такі випадки визнаються пов'язаними з виробництвом (крім випадків, що сталися з особистих мотивів).

Нещасні випадки, що сталися внаслідок раптового погіршення стану здоров'я працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків (у разі відсутності умов, зазначених у пункті 16 Порядку проведення розслідувань в ліцеї), визнаються пов'язаними з виробництвом за умови, що погіршення стану здоров'я працівника сталося внаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих факторів, що підтверджено медичним висновком, або якщо потерпілий не проходив

медичного огляду, передбаченого законодавством, а робота, що виконувалася, протипоказана потерпілому відповідно до медичного висновку про стан його здоров'я.

Медичний висновок щодо зв'язку погіршення стану здоров'я працівника з впливом на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів або щодо протипоказання за станом здоров'я працівника виконувати зазначену роботу видається лікувально-профілактичним закладом за місцем лікування потерпілого на запит роботодавця та/або голови комісії.

Не визнаються пов'язаними з виробництвом нещасні випадки, що сталися з працівниками:

- під час використання ними в особистих цілях транспортних засобів, машин, механізмів, устаткування, інструментів, що належать або використовуються ліцеєм (крім випадків, що сталися внаслідок їх несправності);

- внаслідок отруєння алкоголем, наркотичними засобами, токсичними чи отруйними речовинами, а також унаслідок їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо), за наявності відповідного медичного висновку, якщо це не пов'язане із застосуванням таких речовин у виробничих процесах чи порушенням вимог безпеки щодо їх зберігання і транспортування або якщо потерпілий, який перебував у стані алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння, до нещасного випадку був відсторонений від роботи відповідно до вимог правил внутрішнього трудового розпорядку ліцею або колективного договору;

- у разі підтвердженого відповідним медичним висновком алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння, не зумовленого виробничим процесом, яке стало основною причиною нещасного випадку за відсутності технічних та організаційних причин його настання;

- під час скоєння ними злочину, що встановлено обвинувальним вироком суду; у разі смерті або самогубства (крім випадків, зазначених у пункті 15 Порядку).

Адміністрація ліцею, у разі нещасного випадку, що стався з працівником, розглядає і затверджує примірники актів форми Н-5 і форми Н-1 (або форми НПВ) протягом доби після одержання матеріалів, підготовлених комісією за підсумками її роботи (далі — матеріали розслідування).

До першого примірника акта форми Н-5 додаються примірник акта форми Н-1 (або форми НПВ), примірник карти форми П-5 - у разі гострого професійного захворювання (отруєння), пояснення свідків та потерпілого (у разі їх наявності), витяги з експлуатаційної документації, схеми, фотографії, інші документи, що характеризують стан робочого місця (машини, механізму, устаткування, апаратури тощо), а у разі потреби - також висновок лікувально-профілактичного закладу про стан сп'яніння, наявність в організмі потерпілого алкоголю, наркотичних чи отруйних речовин.

На вимогу потерпілого або особи, яка представляє його інтереси, голова комісії зобов'язаний ознайомити його з документами, що містяться в матеріалах розслідування.

Нещасні випадки реєструються у журналі обліку нещасних випадків.

Примірник затвердженого акта форми Н-5 разом з примірником затвердженого акта форми Н-1 (або форми НПВ) і примірником матеріалів розслідування карти форми П-5 - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння), протягом трьох діб надсилаються начальником ліцею посадовій особі, на яку начальником покладено виконання функцій з питань охорони праці ліцею, працівником якого є потерпілий.

Примірник затвердженого акта форми Н-5 разом з примірником затвердженого акта форми Н-1 (або форми НПВ), примірник карти форми П-5 - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння) протягом трьох діб надсилаються начальником ліцею:

- потерпілому або особі, яка представляє його інтереси;

- робочому органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням ліцею.

Примірник затвердженого акта форми Н-1 (або форми НПВ) протягом трьох діб надсилається начальником ліцею:

- керівникові структурного підрозділу ліцею, де стався нещасний випадок, для здійснення заходів щодо запобігання подібним випадкам;

- територіальному органу Держпраці за місцезнаходженням ліцею;

первинній організації профспілки, представник якої брав участь у роботі комісії, або уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці, якщо потерпілий не є членом профспілки.

Копія акта форми Н-1 надсилається органу, до сфери управління якого належить ліцей, а у разі відсутності такого органу — місцевій держадміністрації.

У разі гострого професійного захворювання (отруєння) копія акта форми Н-1 надсилається разом з примірником карти форми П-5 до установи державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує ліцей, працівником якого є потерпілий, і веде облік випадків гострих професійних захворювань (отруєнь).

Примірник акта форми Н-5 разом з примірником акта форми Н-1 (або форми НПВ), карти форми П-5 - у разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння), матеріалами розслідування підлягає зберіганню в ліцеї протягом 45 років, у разі реорганізації ліцею - передаються правонаступникові, який бере на облік цей нещасний випадок, а у разі ліквідації ліцею - до державного архіву.

По закінченні періоду тимчасової непрацездатності або у разі смерті потерпілого внаслідок травми, одержаної під час нещасного випадку, роботодавець, який бере на облік нещасний випадок, складає повідомлення про наслідки нещасного випадку за формою Н-2 згідно з додатком 7 і в десятиденний строк надсилає його організаціям і особам, яким надсилався акт форми Н-1 (або форми НПВ).

Повідомлення про наслідки нещасного випадку обов'язково додається до акта форми Н-1 або форми НПВ і зберігається разом з ним відповідно до цього Порядку.

Нещасний випадок, про який своєчасно не було повідомлено безпосереднього керівника чи роботодавця потерпілого або внаслідок якого втрата працездатності настала не одразу, розслідується і береться на облік згідно з цим Порядком протягом місяця після надходження заяви потерпілого чи особи, яка представляє його інтереси (незалежно від строку, коли він стався).

У разі реорганізації ліцею, на якому стався такий випадок, розслідування проводиться його правонаступником, а у разі ліквідації ліцею встановлення факту нещасного випадку розглядається у судовому порядку.

Нещасний випадок, що стався з працівником на території ліцею або в іншому місці роботи під час перерви, що надається згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку ліцею, а також під час перебування працівника на території ліцею у зв'язку з проведенням наради, одержанням заробітної плати, проходженням обов'язкового медичного огляду або проведенням з дозволу чи з ініціативи начальника ліцею професійних та кваліфікаційних конкурсів і тренувальних занять, розслідується та береться на облік згідно з вимогами Порядку.

Нещасний випадок, що стався в ліцеї з працівником іншого навчального закладу (організації) під час виконання ним завдання в інтересах свого закладу, розслідується комісією ліцею, на якому стався нещасний випадок, за участю представників закладу, працівником якого є потерпілий. Такий випадок береться на облік закладом, працівником якого є потерпілий.

Ліцей зберігає примірник акта форми Н-1 протягом періоду, необхідного для виконання передбачених актом профілактичних заходів щодо запобігання подібним випадкам, але не менше ніж один рік.

Нещасний випадок, що стався з працівником, який тимчасово був переведений в установленому порядку в інший навчальний заклад або виконував роботи за сумісництвом, розслідується і береться на облік навчальним закладом, в який його було переведено або в якому він працював за сумісництвом.

Нещасний випадок, що стався з працівником під час виконання роботи під керівництвом посадових осіб ліцею, в якому він працює, на виділеній території, об'єкті, дільниці іншого навчального закладу (підприємства), розслідується і береться на облік ліцею, працівником якого є потерпілий. У розслідуванні такого випадку бере участь представник навчального закладу (підприємства), на якому стався нещасний випадок.

Нещасні випадки, що сталися з водіями транспортних засобів (автомобілів) під час перебування в рейсі, внаслідок катастроф, аварій та подій на транспорті розслідуються відповідно до цього Порядку з обов'язковим використанням матеріалів з розслідування катастроф, аварій та подій на транспорті, складених відповідними органами.

Відомості про обставини і причини катастроф, аварій та подій на транспорті, що призвели до нещасних випадків, а також про осіб, які допустили порушення вимог законодавства, незалежно від порушення кримінальної справи передаються відповідними органами у десятиденний строк після закінчення розслідування ліцею, працівниками якого є потерпілі.

Громадський контроль здійснюють профспілкова організація ліцею через свої виборні органи і представників, а також уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Начальник ліцею у п'ятиденний строк після одержання припису за формою Н-9 видає наказ про виконання запропонованих у приписі заходів, а також притягнути до відповідальності працівників, які допустили порушення законодавства про охорону праці. Про виконання цих заходів роботодавець повідомляє письмово орган Держпраці, посадова особа якого видала припис, в установленій ним строк.

Спеціальне розслідування нещасних випадків

Спеціальному розслідуванню підлягають:

- нещасні випадки із смертельними наслідками;
- групові нещасні випадки, які сталися одночасно з двома і більше працівниками, незалежно від ступеня тяжкості ушкодження їх здоров'я;
- випадки смерті працівників в ліцеї;
- випадки зникнення працівників під час виконання трудових (посадових) обов'язків;
- нещасні випадки з тяжкими наслідками, у тому числі з можливою інвалідністю потерпілого (за рішенням органів Держпраці).

Про груповий нещасний випадок, нещасний випадок із смертельним наслідком, нещасний випадок з тяжким наслідком, випадок смерті працівника в ліцеї, а також випадок зникнення працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків начальник ліцею організовує передачу з використанням засобів зв'язку повідомлення:

- територіальному органу Держпраці за місцезнаходженням ліцею;
- органу прокуратури за місцем настання нещасного випадку;
- робочому органу виконавчої дирекції Фонду за місцезнаходженням ліцею;
- органу, до сфери управління якого належить ліцеї (у разі його відсутності — місцевій держадміністрації);
- установі державної санітарно-епідеміологічної служби, яка обслуговує ліцей, — у разі гострих професійних захворювань (отруєнь);
- первинній організації профспілки, членом якої є потерпілий;
- органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій за місцем настання нещасного випадку та іншим органам (у разі потреби).

Про груповий нещасний випадок, нещасний випадок із смертельним наслідком, нещасний випадок, що спричинив тяжкі наслідки, робочий орган виконавчої дирекції Фонду зобов'язаний негайно передати з використанням засобів зв'язку повідомлення за формою згідно з додатком 9:

- територіальному органу Держпраці за місцем настання нещасного випадку;
- органу прокуратури за місцем настання нещасного випадку;
- місцевій держадміністрації;
- установі державної санітарно-епідеміологічної служби за місцем настання нещасного випадку — у разі гострих професійних захворювань (отруєнь);
- органу з питань захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та іншим органам (у разі потреби).

Зазначені у цьому пункті органи (організації) повідомляють про нещасний випадок органи (організації) вищого рівня.

Повідомлення надсилається також у разі, коли смерть потерпілого настала внаслідок нещасного випадку, що стався раніше. Спеціальне розслідування такого випадку здійснюється в установленому порядку з використанням матеріалів раніше проведеного розслідування.

Звітність та інформація про нещасні випадки, аналіз їх причин

Начальник ліцею на підставі актів форми Н-1 та форми НПВ подає відповідним організаціям державну статистичну звітність про потерпілих за формою, затвердженою Держкомстатом, та несе відповідальність за її достовірність.

Начальник ліцею здійснює аналіз причин нещасних випадків за підсумками кварталу, півріччя і року та розробляти і виконувати заходи щодо запобігання подібним випадкам.

Профспілковий комітет ліцею перевіряє в межах своєї компетенції ефективність роботи з профілактики нещасних випадків. Ліцей веде облік усіх нещасних випадків.

Тема 8. Навчання з питань охорони праці.

Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб, працівників Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради повинна відповідати вимогам НПАОП 0.00-4.12-05 “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірку знань з питань охорони праці”, затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 р. за № 231/10511, а навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності ліцеїстів здійснюються на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 22.11.2017р. №1514 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 18 квітня 2006 року №304» («Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 7 липня 2006 р. за N 806/12680 (далі – Положень).

Організація навчання і перевірки знань з питань охорони праці спрямована на реалізацію в ліцеї системи безперервного навчання з питань охорони праці посадових осіб, працівників, і ліцеїстів з надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварій.

Перевірка знань з питань охорони праці в ліцеї здійснюється постійно діючою комісією з перевірки знань з питань охорони праці на підставі вимог НПАОП 0.00-4.12-05 “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірку знань з питань охорони праці”, затверджено наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005р. №15, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 р. за № 231/10511. Визначення понять і термінів:

навчання з питань охорони праці – навчання працівників, робітників і ліцеїстів з метою отримання необхідних знань і навичок з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності або безпечного ведення робіт;

робота з підвищеною небезпекою – робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю;

спеціальне навчання – щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці;

стажування – набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці ліцею після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця;

дублювання – самостійне виконання працівником (дублером) професійних обов'язків на робочому місці під наглядом досвідченого працівника з обов'язковим проходженням протиаварійного і

протипожежного тренувань.

Вивчення основ охорони праці у ліцеї для працівників здійснюється за типовими навчальними планами і програмами з цього предмета, а ліцеїстів – за навчальною програмою «Захист Вітчизни». Вивчення нормативних дисциплін з охорони в у ліцеї, здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 18.04.2006р. №304 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України», зареєстрованого Міністерством юстиції України 07.07.2006р. за № 606/12680.

Теоретична частина предмета "Охорона праці" вивчається обсягом не менше 20 годин. Специфічні питання охорони праці для конкретних професій мають вивчатися в курсі спеціальних дисциплін - з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих дисциплін повинні включати відповідні питання безпеки праці.

Теоретична частина предмета "Охорона праці" під час професійної підготовки працівників для виконання робіт, які не належать до переліку робіт з підвищеною небезпекою, вивчається в обсязі не менше 10 годин. Обсяг годин предмету „Охорона праці” не може зменшуватись під час розробки робочих навчальних планів і програм.

Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також ліцеїсти під час навчання проходять за рахунок роботодавця інструктаж, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.

В ліцеї, на основі Типового положення, з урахуванням специфіки навчально-виховного процесу та вимог нормативно-правових актів з охорони праці, розробляються і затверджуються відповідні положення ліцею про навчання з питань охорони праці, а також формуються плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені всі працівники і робітники.

Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації в ліцеї здійснює працівник, що займається кадровими питаннями і служба охорони праці.

Навчання з питань охорони праці в частині організації навчального процесу (формування навчальних груп, розробка навчально-тематичних планів та програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення тощо) здійснюється відповідно до вимог законодавства та нормативно-правових актів у галузі освіти.

Навчання з питань охорони праці може проводитись як традиційними методами, так і з використанням сучасних видів навчання – модульного, дистанційного тощо, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів.

Особи, яких приймають на роботу, пов'язану з підвищеною пожежною безпекою, повинні попередньо пройти спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум). Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, один раз на рік проходять перевірку знань відповідних нормативних актів з пожежної безпеки, а посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

Особи, які суміщають професії, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом.

Перед перевіркою знань з питань охорони праці в у ліцеї, для працівників організується навчання: лекції, семінари та консультації.

Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

Перевірка знань працівників з питань охорони праці і техніки безпеки в ліцеї здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі – комісія) ліцею, склад якої затверджується наказом начальника ліцею. Головою комісії призначається заступник, до службових обов'язків яких входить організація роботи з охорони праці. До складу комісії входять

спеціаліст служби охорони праці, представник з кадрових питань, представники служб, представник профспілки або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, ліцеїстів ліцею з урахуванням специфіки, складається членами комісії та затверджується начальником ліцею.

Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників ліцею є тестування, залік або іспит. Тестування проводиться комісією за допомогою технічних засобів (автоекзаменатори, модульні тести тощо), залік або іспит - за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування.

Результат перевірки знань з питань охорони праці з робіт, визначених Переліком робіт з підвищеною небезпекою, а також там, де є потреба у професійному доборі, для проведення яких потрібне спеціальне навчання і щорічна перевірка знань з питань охорони праці, затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 р. № 15, до виконання яких допускається працівник, оформлюється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці.

Особам, які під час перевірки знань з охорони праці виявили задовільні результати, видається посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці. При цьому в протоколі та посвідченні у стислій формі зазначається перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких працівник пройшов перевірку знань.

Працівникам, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці на в ліцеї, видача посвідчень є обов'язковою лише тим, хто виконує роботи підвищеної небезпеки.

При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці працівники протягом одного місяця повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань.

Не допускаються до роботи працівники, утому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці.

Тема 9. Пожежна безпека.

На території України діють «Правила пожежної безпеки в Україні», на підставі яких керівництво розробляє інструкції щодо заходів пожежної безпеки в ліцеї та в структурних підрозділах.

Для запобігання загорянням, пожеж необхідно суворо дотримуватися вимоги правил та інструкцій з пожежної безпеки. Найбільш небезпечними в пожежному відношенні об'єктами ліцею є приміщення комп'ютерних класів, складу, електрощитові і електрообладнання.

Основними причинами пожеж є:

- порушення працівниками встановленого протипожежного режиму та вимог пожежної безпеки;
- порушення технологічного процесу;
- порушення правил монтажу та експлуатації електроустаткування;
- порушення вимог зберігання відходів та речовин, що можуть самозайматись.

Правилами пожежної безпеки не дозволяється:

- експлуатація кабелів і проводів з пошкодженою або такою, що в процесі експлуатації втратила захисні властивості ізоляції;
- застосування саморобних електричних подовжувачів;
- підвішування світильників безпосередньо на струмопровідні проводи, обгортання електроламп і світильників папером, тканиною або іншими горючими матеріалами;
- використання побутових електронагрівальних приладів без негорючих підставок та в місцях, де їх застосування не передбачено технологічним процесом.

У приміщеннях забороняється:

- користуватися електронагрівачами з відкритими елементами для цілей опалення, приготування їжі тощо;
- палити і застосовувати відкритий вогонь у службових та інших приміщеннях;
- виконання вогнебезпечних робіт здійснювати тільки з дозволу адміністрації.
- самовільно без потреби зривати пломби на дверях пожежних щитів;
- користуватись пошкодженими розетками та подовжувачами, вимикачами й іншими електроприладами.
- обертати електролампи і світильники папером, тканиною та іншими легкозаймистими

матеріалами, експлуатувати їх зі знятими ковпаками.

- залишати без догляду, при виході із приміщення, увімкненими в електричну мережу нагрівальні прилади, комп'ютери, телевізори тощо.

В приміщеннях та інших об'єктах ліцею забороняється куріння та застосування відкритого вогню. Забороняється прибирати приміщення і прати одяг із застосуванням бензину та інших легкозаймистих та горючих речовин, розкидати й залишати неприбраними промаслені обтиральні матеріали. Їх необхідно прибирати в металеві ящики.

Евакуаційні шляхи і виходи повинні утримуватись вільними, нічим не зашарашуватись, двері на шляхах евакуації повинні відчинятися в напрямку виходу із приміщення. Сходи, коридори, проходи та інші шляхи евакуації мають бути забезпечені евакуаційним освітленням.

Відповідальними за дотриманням норм та правил пожежної безпеки і підтримку належного протипожежного режиму у навчальних приміщеннях є педагогічні працівники. У загальних приміщеннях — помічник начальника ліцею з господарської роботи.

На випадок виникнення пожежі дії працівників ліцею повинні спрямувати на забезпечення безпеки ліцеїстів, їх евакуацію і врятування.

Дії у разі виникнення пожежі:

Кожний працівник ліцею у разі виникнення пожежі чи появи ознак пожежі (запах горіння, або тління різних матеріалів) повинен:

- повідомити про пожежу начальника ліцею (керівника робіт);
- викликати пожежну охорону по телефону «101» або за допомогою пожежної сигналізації;
- організувати зустріч пожежних підрозділів, вжити заходи щодо гасіння засобами, які є у ліцеї, та вжити можливих заходів до евакуації ліцеїстів.

Всі об'єкти ліцею забезпечуються засобами пожежогасіння відповідно до діючих норм. Для ліквідації загорянь застосовуються наступні первинні засоби пожежогасіння: пісок, кошма, вогнегасники різних типів.

Для гасіння електропроводки, електроустаткування, цінних приладів і паперів застосовуються вуглекислотні вогнегасники. Для їх використання необхідно направити розтруб на осередок горіння і відкрити вентиль. Щоб уникнути обморожень під час роботи вогнегасника, не можна торкатися до розтруба незахищеною рукою. Порошкові вогнегасники, залежно від складу, що заповнює їх, застосовуються для гасіння різного виду загорянь, у тому числі і нафтопродуктів.

Тема 10. Надання долікарської допомоги потерпілим. Дії працюючих у разі виникнення нещасного випадку.

Надання першої медичної допомоги треба починати з оцінювання загального стану потерпілого і на підставі цього скласти думку про характер пошкодження.

У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно приступити до проведення штучного дихання та зовнішнього масажу серця, негайно викликати за тел. 103 швидку медичну допомогу.

Штучне дихання.

Перед початком штучного дихання необхідно швидко усунути причини, які перешкоджають диханню. Потерпілому потрібно розстібнути комір, пояс та інші частини одягу. Звільнити від забруднення ротову порожнину від залишків слизу, грязі. Найбільш простим і ефективним засобом штучного дихання є спосіб «рот у рот» та «рот у ніс». Штучне дихання треба продовжувати до відновлення самостійного дихання або до прибуття медичного працівника.

Зовнішній масаж серця.

Метою масажу серця є підтримування кровообігу у життєво важливих органах. У разі відсутності серцевої діяльності до її відновлення потерпілий знаходиться у положенні на спині. Той, хто надає допомогу, робить енергійні ритмічні натиски на грудину потерпілого 50-60 разів на хвилину,

причому після 3-4 натисків роблять перерву на 2 секунди на час вдиху та початок видиху. Масаж переривати для повторення штучного дихання до трьох глибоких вдихів, після чого повторюють масаж протягом 15-20 хвилин.

Перші ознаки того, що потерпілий приходить до тями: зіниці звужуються з'являється самостійне дихання, зменшується синюшність шкіри і з'являється пульс. Констатувати смерть має право тільки лікар.

Перша допомога при ураженні електричним струмом.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом передусім має бути спрямоване на припинення дії його на людину способом вимикання рубильника або вимика-ча, відкидання від потерпілого струмоведучого дроту діелектричним предметом, або вивільнення потерпілого від джерела струму. Треба пам'ятати, що не можна торкатися ні до дроту, ні до самого потерпілого голими руками без гумових рукавиць; той, хто надає допомогу, повинен обгорнути свої руки якоюсь частиною одягу, сухою ганчіркою, якщо є змога, надіти гумові калоші, гумові чоботи або стати на суху дошку. Віддаляючи потерпілого від джерела струму, слід брати його за ті частини одягу, що не прилягають до тіла.

За наявності дихання, навіть якщо потерпілий неприємний, його слід зручно покласти, забезпечити доступ свіжого повітря. Якщо потерпілий не дихає або дихає слабко, потрібно терміново почати робити штучне дихання, супроводжуючи його закритим масажем серця. При цьому слід пам'ятати, що смерть від дії електричного струму є часто уявною, тому штучне дихання та закритий масаж серця треба проводити наполегливо, іноді впродовж 2-3 годин безперервно.

Перша допомога при кровотечах.

Найбільш надійний спосіб тимчасової зупинки кровотечі – накладання джгута. У разі відсутності спеціального джгута можна використовувати підручні матеріали: ремінь, мотузку, рушник та інше. Джгут накладають вище місця кровотечі, зробивши 2-3 оберти навколо кінцівки. Джгут накладають на термін не більше 2 годин літом і не більш як 1 година взимку. Під джгут треба підкласти записку, де вказати час накладання джгута. Наразу накласти стерильну пов'язку. При підозрі на внутрішню кровотечу наділянку ймовірної кровотечі потрібно накласти льоду та якомога швидше транспортувати потерпілого до лікарні.

Перша допомога при переломах.

Необхідно покласти шину, а у разі її відсутності використовувати дошки, фанеру, палиці та інше, щоб забезпечити нерухомість уламків кістоку місці перелому, при відкритому переломі з кровотечею спочатку належить зупинити кровотечу, перев'язати рану і тільки потім приступити до накладання шини. Після цього треба організувати доставку потерпілого до лікарні.

Перша допомога у разі вивихів.

Надаючи першу допомогу, не слід робити спробу вправити вивих (це може зробити тільки фахівець). Треба накласти пов'язку, яка забезпечувала б нерухомість пошкодженого суглоба, і направити потерпілого до лікарні.

Перша допомога при термічних опіках.

На обпечену поверхню шкіри накласти стерильну пов'язку. За наявності опікового шоку потерпілому слід створити спокій, зігріти його. Бажано дати багато пити у вигляді содово-сольового розчину (1 чайна ложка солі на пів чайної ложки соди розчинити у 1 л води).

Перша допомога при обморожуванні.

При обморожуванні частини тіла надання першої допомоги полягає у розтиранні відмороженої

ділянки, яке потрібно виконувати в теплому приміщенні за допомогою вапна або м'якої тканини, змоченої спиртом або горілкою.

Якщо на ураженій ділянці з'явилося почервоніння, а тим більше виникли міхури і з'явилося омертвіння ткани, розтирання і підігрівання робити забороняється. У таких випадках на відморожену ділянку тіла накладають суху стерильну пов'язку, дають потерпілому гарячий чай, зігрівають його і направляють до лікарні.

Перша допомога при розтягненні і розриві зв'язок.

При розривах зв'язок застосовують тугу пов'язку й охолодження пошкодженого місця.

Перша допомога у разі непритомності.

Забезпечити доступ свіжого повітря, розстібнути одяг, дати понюхати нашатирний спирт. Якщо потерпілий не дихає, починати робити штучне дихання.

При необхідності, після надання першої долікарської допомоги, постраждалого відправляють в найближчий медичний заклад.

У разі виникнення аварії працівники повинні діяти згідно з вимогами інструкцій, що діють в ліцеї і Плану дій у разі виникнення та ліквідації надзвичайних ситуацій.

Вступний інструктаж з питань охорони праці проводиться з працівниками усвітлиці. Тривалість вступного інструктажу – 1 година.

Відповідальна особа за організацію роботи
з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

Погоджено:

Заступник начальника з
навчально-виховної роботи _____ О.Г. Палагута

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності
для учасників освітнього процесу
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради

м. Кременчук

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ДОДАТОК 2

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ____ від ____ серпня 2019р.

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності для учасників освітнього процесу
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради

Тривалість проведення: 1 год.

Вступний інструктаж проводиться:

- з усіма педагогами і ліцеїстами, які приймаються участь у освітньому процесі перед початком навчального року

№ з/п	Питання вступного інструктажу	Термін провед.н.	Примітка
1.	Загальні відомості про Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради, його структуру (кабінети, приміщення, тощо). Види та джерела небезпеки у навчальних, спальних, адміністративних, та інших приміщеннях.	5 хв.	
2.	Загальні правила поведінки під час освітнього процесу. Обставини та причини найбільш характерних нещасних випадків, що сталися в ліцеї	5 хв.	
3.	Вимоги пожежної безпеки в ліцеї. Знайомство з Правилами пожежної безпеки для закладів, установ організацій і підприємств системи освіти України. Правила поведінки під час виникнення пожежі в ліцеї.	10 хв.	
4.	Радіаційна безпека, дії у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.	5 хв.	
5.	Цивільний захист, техногенна безпека природного і техногенного характеру	10 хв.	
6.	Безпека дорожнього руху. Поведінка на вулиці, ознайомлення з правилами дорожнього руху.	10 хв.	
7.	Побутовий травматизм, попередження та дії у разі нещасних випадків у побуті.	5 хв.	
8.	Домедична допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо	10 хв.	

Відповідальна особа за організацію роботи
з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

ПРОГРАМА

проведення вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності
для учасників освітнього процесу Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною
підготовкою Полтавської обласної ради

I. Загальні відомості про Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради, його структуру (кабінети, приміщення, тощо). Види та джерела небезпеки у навчальних, спальних, адміністративних, та інших приміщеннях.

Програма з охорони праці і безпеки життєдіяльності розроблена відповідно до «Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 26.12.2017р. № 1669.

Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради розташований за адресою: вул. Ватутіна, 54/20. Освітній процес в ліцеї організовується відповідно до визначеного розпорядку дня та навчального розкладу занять.

Обов'язковим у роботі з охорони праці у ліцеї є навчання та інструктажі про безпечні методи навчання ліцеїстів. Ліцеїсти, які інструктуються, розписуються в журналі інструктажів. Виконання вимог правил з безпеки життєдіяльності ліцеїстами є обов'язковим у роботі, спрямованій на організацію безпечних та здорових умов під час проведення занять у навчальних класах і приміщеннях.

Спортивний майданчик, спортивна і тренажерна зали, клас вогневої підготовки є об'єктами підвищеної небезпеки, тому необхідно дотримуватися правил безпеки під час занять.

Для підлітків віком 16-17 років встановлені такі граничні норми переміщення та підіймання вручну важких речей: для юнаків — 12,6 кг; для дівчат — 6,3 кг.

II. Загальні правила поведінки під час освітнього процесу. Обставини та причини найбільш характерних нещасних випадків, що сталися в ліцеї

Безпека життєдіяльності учасників освітнього процесу в ліцеї ґрунтується на свідомому і сумлінному виконанні правил. Основні види життєдіяльності в ліцеї - це навчання, гра, творчість. Під час знаходження в ліцеї потрібно усвідомлювати наслідки своїх дій, щоб не створити небезпечну ситуацію, виробивши відчуття особистої безпеки та безпеки оточуючих; розуміти те, що безпека, перш за все, залежить від кожної людини, її ставлення до навколишнього середовища та інших людей.

Усі учасники освітнього процесу при зарахуванні до ліцею і в процесі здобуття освіти проходять інструктажі (навчання) з питань безпеки життєдіяльності, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, правильних дій при виникненні надзвичайної ситуації, правил дорожнього руху.

Ліцеїсти зобов'язані:

- виконувати вимоги з безпеки життєдіяльності, передбачені відповідними правилами та інструкціями, дотримуватися дисципліни, навчатися сумлінно;
- берегти обладнання, інвентар, матеріали, навчальні посібники тощо, бережливо ставитися до майна ліцею;
- сумлінно дотримуватись правил особистої гігієни і санітарних норм;
- виконувати лише ту роботу, яку доручив керівник;
- не підходити до відкритих вікон II поверху;
не допускати грубощів, образ, застосування протиправних дій у вирішенні ситуацій до оточуючих;
- не приносити до ліцею небезпечні предмети (ріжучі, колючі, вибухові, вогнебезпечні предмети, газові балончики, петарди та інше);
- не палити;
- не виносити з ліцею матеріальні цінності;
- співпрацювати з адміністрацією ліцею щодо створення безпечних умов для навчання (повідомляти про всі недоліки, які можуть призвести до небезпеки життєдіяльності під час освітнього процесу).

III. Вимоги пожежної безпеки в ліцеї. Знайомство з Правилами пожежної безпеки для закладів, установ організацій і підприємств системи освіти України. Правила поведінки під час виникнення пожежі в ліцеї.

Інструкція визначає організаційні і технічні заходи з пожежної профілактики з метою недопущення розповсюдження пожежі на випадок її виникнення. Кожен ліцеїст зобов'язаний знати і точно виконувати правила пожежної безпеки, а при виникненні пожежі, заспокоївшись, виконувати вимоги інструкції та вказівки дорослих щодо виходу у небезпечне місце від вогню. У приміщеннях та на території ліцею забороняється палити і розкидати запалені сірники, застосовувати в приміщеннях відкритий вогонь (паяльні лампи, факели тощо). На території ліцею не дозволяється розкладання вогнищ, спалювання сміття, відходів, пакувальних матеріалів.

Постійно утримувати робоче місце в чистоті. Використовувати пожежні рукавиці, пожежний інвентар та інструменти тільки за призначенням. Не використовувати у приміщеннях електрокип'ятильники, чайники та інше (окрім місць, спеціально відведених і обладнаних для цього), не залишати без нагляду ввімкнені в електромережу комп'ютери, радіоприймачі тощо.

Під час експлуатації електроустановок не дозволяється:

- використовувати кабелі і проводи із пошкодженою ізоляцією або такою ізоляцією, що втратила захисні властивості;
- залишати під напругою електричні проводи і кабелі з неізольованими кінцями;
- переносити ввімкнені прилади та ремонтувати обладнання, яке знаходиться під напругою;
- залишати без догляду ввімкнені в електромережу нагрівальні прилади, обладнання;
- користуватися пошкодженими (несправними) розетками;
- зав'язувати і скручувати електропроводи;
- застосовувати саморобні подовжувачі, які не відповідають вимогам ПУЕ щодо переносних (пересувних) електропроводів.

Забороняється самостійно усувати несправності електромережі і електрообладнання.

Черговим ліцеїстам після відбою зачинити вікна, відключити освітлення, електроживлення приладів та обладнання (за винятком чергового освітлення та електрообладнання, яке за вимогами технології повинно працювати цілодобово).

Оглянути приміщення, переконавшись у відсутності порушень, що можуть призвести до пожежі. У разі виявлення порушень доповісти черговому по ліцею.

Кожен учасник освітнього процесу, який виявив пожежу або її ознаки (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів, підвищення температури в приміщенні тощо), зобов'язаний: негайно повідомити про це за тел. 101 до пожежної частини (при цьому слід чітко назвати адресу об'єкта, місце виникнення пожежі, а також своє прізвище); задіяти систему сповіщення людей про пожежу; почувши сигнал сповіщення про пожежу, розпочати евакуацію під

керівництвом дорослих з будівлі до безпечного місця згідно з планом евакуації. Забороняється: використовувати пожежний інвентар та обладнання для потреб, не пов'язаних із пожежогасінням.

Правила поведінки під час пожежі в ліцеї у випадку, коли поруч з ліцеїстом немає дорослої людини:

1. Пожежа у твоєму класі, приміщенні ліцею в якому ти знаходишся:

- якщо можеш вийти з класу через двері, рятуйся сам і допоможи іншим людям;
- якщо вихід перекрито вогнем, але ти знаходишся не вище другого поверху або поряд є дерево чи пожежна драбина, вибирайся з класу через вікно;
- під час пожежі не можна ховатися в глухі кути, під парти, шафи, у коморі тощо;
- захищай органи дихання і закрій щілини під дверима (краще вологими ганчірками); подавай сигнали рятувальникам.

2. Пожежа в коридорі ліцею:

- перш ніж визирнути в коридор, торкнися тильною стороною долоні ручки вхідних дверей.

Якщо вона гаряча, не відчиняй, там пожежа;

- якщо ручка дверей холодна, визирни в коридор. Якщо там вогонь або багато диму, зачини двері;

• якщо диму небагато, але він йде знизу, це означає, що пожежа на нижніх поверхах. Не спускайся вниз, зайді в клас, зачини двері, чекай на допомогу рятувальників;

- якщо неможливо залишити приміщення і в тебе є мобільний зв'язок, зателефонуй за номером 101, щоб повідомити про себе. Зачинися у приміщенні з виходом до вікна;

• якщо пожежа сталася вище поверхом, попередньо захистивши органи дихання, спускайся вниз сходами.

IV. Радіаційна безпека, дії у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру.

У нашій місцевості з обліком фізико-географічних особливостей, аналізом довголітніх спостережень за епідеміологічною, метеорологічною обстановкою та природними умовами, наявністю потенціально-небезпечних для населення підприємств та споруд різного характеру, поблизу ліцею можливі виникнення таких надзвичайних ситуацій:

- радіоактивне забруднення та зараження місцевості в разі аварії на ЧАЕС;
- зараження сильнодіючими отруйними речовинами при виникненні аварії на хімічно-небезпечному об'єкті (м'ясокомбінаті) з викидом аміаку (хлору та ін.), розташованому в 2 км або на залізниці (автотранспорті) при перевезенні СДОР, розташованих в 1 км;
- пожежі на об'єктах господарської діяльності;
- затоплення при інтенсивному таненні снігу у весняний період та паводковому розливі річок;
- стихійні лиха, що спричиняються явищами природи (снігові бурі, смерчі, урагани та ін.).

Про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій радіоактивного, хімічного, бактеріологічного зараження, катастрофічного затоплення та інших видів небезпеки ліцеї отримає сповіщення від місцевого штабу ЦЗ по радіо, телебаченню, через пресу.

При аварії на атомній електричній станції:

Отримавши повідомлення штабу ЦЗ про аварію на АЕС, необхідно:

- оповістити працівників і ліцеїстів про аварію та можливе забруднення місцевості і поставити завдання із захисту дітей від ураження;
- укрити дітей в ЗС та провести додатково його герметизацію (затулити вікна, двері, горища, заклеїти в них щілини);
- організувати та провести йодопрофілактику;
- прогнозувати радіаційну обстановку;
- ввести режим радіаційного захисту;
- провести додатково герметизацію харчових продуктів, питної води;
- організувати евакуацію працівників та ліцеїстів згідно з вказівками штабу ЦЗ;

При забрудненні ртуттю, її парами:

- негайно повідомити штаб району (міста) та санепідемстанцію;
- вивести працівників та ліцеїстів із забрудненої території та виключити доступ до неї;
- зробити механічне вилучення ртуті (зібрати вакуумною відсоскою);
- організувати демеркурізацію та санітарний контроль за її проведенням - утримання парів ртуті в повітрі, приміщення після демеркурізації не більш $0,0003 \text{ мг/м}^3$;
- зробити двічі контроль з інтервалом 7 днів за утриманням парів ртуті.

При загрозі виникнення затоплення (катастрофічного затоплення):

Отримавши повідомлення про загрозу затоплення від штабу ЦЗ необхідно:

- зібрати працівників та ліцеїстів довести до них обстановку та поставити завдання відповідно до розпорядження штабу ЦЗ;
- видати попереднє розпорядження щодо організації усіх видів забезпечення можливих дій;
- погодити з місцевим штабом ЦЗ послідовність та порядок евакуації із зони затоплення;
- зосередити на верхніх поверхах м'який інвентар та наочне приладдя;
- відключити електрику, газ, воду;
- евакуювати працівників і ліцеїстів.

При снігових бурях, ураганах, смерчах та інших стихійних лихах:

Отримавши повідомлення про загрозу снігових бур, ураганів, смерчів та інших стихійних лих від штабу ЦЗ необхідно:

- зібрати працівників та ліцеїстів і довести до них обстановку та поставити завдання відповідно до розпорядження місцевого штабу ЦЗ;
- організувати герметизацію приміщення;
- організувати укріплення окремих елементів будинку;
- підготувати засоби аварійного освітлення;
- створити запас питної води, продуктів харчування;
- під час бурі або інших стихійних лих заборонити вихід із приміщення.

При виникненні надзвичайних ситуацій епідемічного характеру:

У разі виникнення і розповсюдження групових та масових інфекційних захворювань необхідно:

- забезпечити виконання заходів та рекомендацій органів охорони здоров'я з профілактики попередження інфекційних захворювань;
  - посилити контроль за дотриманням гігієни та протиепідемічного режиму у підрозділах, за станом здоров'я ліцеїстів з метою активного виявлення захворювань;
  - у разі захворювання ліцеїста або працівника негайно ізолювати його та організувати обстеження;
  - забезпечити захист продуктів харчування та питної води від зараження;
  - організувати лабораторну перевірку питної води та продуктів харчування;
  - щоденно проводити дезінфікування приміщень, звернути особливу увагу на об'єкти побуту;
  - посилити контроль за регулярним профілактичним обстеженням працівників їдальні;
- Керівництвом штабу ЦЗ України встановлено чотири ступені готовності ЦЗ: *повсякденний, підвищений, воєнна загроза і повний.*

Введення ступенів готовності ЦЗ в залежності від обставин може здійснюватись послідовно або відразу вищій, минаючи проміжні.

При повсякденній готовності ЦЗ здійснюється і організовується поточне і перспективне планування, організовується і забезпечується виконання заходів повсякденного режиму роботи.

Отримавши розпорядження від Департаменту освіти і науки Полтавської ОДА (Департаменту освіти виконкому КМР) про перевід ЦЗу *вищий ступінь готовності, необхідно:*

- зібрати працівників ліцею, довести до них обстановку і поставити завдання згідно з отриманим розпорядженням;
- ввести цілодобове чергування працівників;
- уточнити заходи на готовність ЦЗ — воєнна загроза;
- привести в готовність захисні споруди;

- отримати протигази, індивідуальні протихімічні пакети, медичні аптечки на пункті видачі та зосередити їх у коморі;
- провести підготовчі заходи із введення режиму світломаскування;
- провести профілактичні заходи протипожежного захисту;
- доповісти вищому штабу ЦЗ про виконані заходи.

При готовності ЦЗ— воєнна загроза:

- довести до працівників обстановку і поставити завдання згідно з отриманим розпорядженням;
- перевести керівний склад закладу освіти на цілодобовий режим роботи;
- уточнити заходи на повну готовність ЦЗ;
- організувати виготовлення ВМП на 100 відсотків ліцеїстів і працівників;
- привести в готовність усі захисні споруди, підвали та інші заглиблені приміщення;
- доповісти вищому штабу ЦЗ про виконані заходи.

При повній готовності ЦЗ:

- довести до працівників обстановку і поставити завдання про виконання заходів з переведення в повну готовність ЦЗ;
- видати дітям і працівникам засоби індивідуального захисту;
- уточнити заходи з евакуації;
- провести заходи із забезпечення світломаскування;
- доповісти вищому штабу ЦЗ про виконані заходи.

Правила безпечної поведінки під час землетрусу:

- до значних руйнувань призводять землетруси силою більше 5 балів;
- під час землетрусу намагатися вийти з будинку, перебуваючи на 1—2 поверхах;
- у приміщенні ховатися в проїмах внутрішніх дверей, в арках капітальних стін. Не залишатися в наріжних кімнатах;
- на відкритому місці триматися на безпечній відстані від ліній електропередач, великихбудівель, мостів.

Як діяти, опинившись під завалом у зруйнованому будинку:

- покликати на допомогу;
- якщо хтось відгукнувся, повідомити місце перебування і що сталося;
- спокійно чекати, поки розберуть завал;
- якщо ніхто не чує, спробувати вивільнити руки і ноги;
- роздивитись, якими предметами завалений;
- якщо вони не надто важкі, обережно розбирати завал. Намагатися не зачепити те, на чому все тримається;
- якщо невидно, чим завалений, або предмети, які на вас впали, дуже важкі, терпляче кликати на допомогу кілька годин;
- якщо ніхто не чує, все-таки спробувати розібрати завал;
- звільнившись, оглянути себе. Якщо необхідно, надати собі першу допомогу: зупинити кровотечу, зафіксувати зламану кінцівку;
- якщо не зможете вибратися з будинку, намагайтеся сповістити про себе (якщо є можливість, скористайтесь телефоном мобільного зв'язку, стукайте по трубах опалення, голосно кличте на допомогу);
- очікуючи допомоги, намагайтеся уникнути переохолодження: постеліть щось на підлогу, ляжте на бік, підклавши під себе руку, коліна підтягніть до грудей.

Як урятуватися під час пожежі у лісі (стену):

- відчувши сильний запах диму або побачивши вогонь, перш за все визначте напрям вітру;
- якщо вітер дме у напрямку пожежі, не лякайтеся, йдіть проти вітру;
- якщо в лісі горить тільки пригрунтовий покрив (листя, хвоя, трава), це означає, що пожежа - низова, її фронт можна швидко перебігти, рухаючись проти вітру і захищаючи органи дихання верхнім одягом;

- якщо в лісі горять дерева або в степу висока трава, це означає, що виникла дуже небезпечна верхова пожежа;
- якщо поблизу є водойма, за змогою перечекайте у воді, поки пройде фронт вогню, захищайте органи дихання вологим одягом;
- якщо поблизу немає водойми, рухайтесь перпендикулярно до напрямку вітру.

Правила поведінки на підтопленій території:

- якщо повинь застала вдома, вимкніть електрику та газ, перенесіть необхідні речі на верхні поверхи, на горище, взуйте гумові чоботи, одягніть куртку. Візьміть запас води і продуктів харчування;
- якщо немає можливості вибратися з будинку і пройти до пункту евакуації або на підвищене місце, перейдіть на верхній поверх або горище і кличте на допомогу;
- якщо вода застала в лісі або в полі, знайдіть предмет, який допоможе утриматися на воді, вийдіть на підвищене місце або залізьте на дерево і кличте на допомогу.

V. Цивільний захист, техногенна безпека природного і техногенного характеру

1. Закон України «Кодекс цивільного захисту України» (Витяг із закону).

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» (Витяг з закону).

1.3. **Наказ МОН України № 1400 від 21.11.2016р. «Положення про функціональну підсистему навчання дітей дошкільного віку, учнів та студентів діям у надзвичайних ситуаціях (з питань безпеки життєдіяльності) єдиної державної системи цивільного захисту.»**

Закон України «Кодекс цивільного захисту України» (витяг із закону)

Глава 1. Загальні положення

Стаття 1. Відносини, що регулюються Кодексом цивільного захисту України

Кодекс цивільного захисту України **регулює відносини, пов'язані із захистом населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонуванням єдиної державної системи цивільного захисту, та визначає повноваження** органів державної влади, органів місцевого самоврядування, права та обов'язки громадян України, іноземців та осіб без громадянства, **підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.**

Стаття 4. Цивільний захист

1. Цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Стаття 5. Класифікація надзвичайних ситуацій

1. Надзвичайні ситуації класифікуються за характером походження, ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків.

2. Залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території України, визначаються такі види надзвичайних ситуацій:

- техногенного характеру;
- природного характеру;
- соціальні;
- воєнні.

3. Залежно від обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, визначаються такі рівні надзвичайних ситуацій:

- державний;
- регіональний;
- місцевий;
- об'єктовий.

VI. Безпека дорожнього руху. Поведінка на вулиці, ознайомлення з правилами дорожнього руху.

В Україні встановлено правосторонній рух транспортних засобів. Порядок початку руху, зміни руху за напрямком, розташування транспортних засобів і пішоходів, вибору швидкості руху та дистанції, обгону та стоянки, проїзду перехресть, пішохідних переходів і залізничних переїздів, зупинок транспортних засобів загального користування, користування зовнішніми світловими приладами, правила пересування пішоходів, проїзд велосипедів, а також питання організації руху та його безпеки регулюються Правилами дорожнього руху, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Учасниками дорожнього руху є особи, які використовують автомобільні дороги, вулиці, залізничні переїзди або інші місця, призначені для пересування людей та перевезення вантажів з допомогою транспортних засобів. До учасників дорожнього руху відносяться водії та пасажир: транспортних засобів, пішоходи, велосипедисти, погоничі тварин. Автомобільна дорога, вулиця являє собою частину території, в тому числі в населеному пункті, призначеному для руху транспортних засобів і пішоходів з усіма розміщеними на ній спорудами. Автомобільні дороги, вулиці поділяються на: загального користування, відомчі та приватні. У місті вулиці та дороги поділяються на магістральні вулиці та дороги, дороги та вулиці місцевого значення.

Ліцеїсти зобов'язані:

- вчити на уроках предмету «Захист Вітчизни» правила дорожнього руху і неухильно дотримуватись їх та інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху;
- створювати безпечні умови для дорожнього руху, не завдавати своїми діями або бездіяльністю шкоди підприємствам, установам, організаціям, навчальному закладу і громадянам;
- виконувати розпорядження органів державного нагляду та контролю щодо дотримання законодавства про дорожній рух.

Пішохід, тобто особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу (до пішоходів належать також особи, які рухаються інвалідних візках без двигунів, ведуть велосипед, мопед чи мотоцикл, везуть санки, візок, дитячий або інвалідний візок), має право:

- на переважний перетин проїжджої частини по позначених пішохідних переходах;
- за відсутності в зоні видимості переходу чи перехрестя переходити дорогу, вулицю, залізничний переїзд під прямим кутом до краю проїжджої частини на дільниці, де вона добре проглядається в обидві сторони;
- вимагати від державних та місцевих органів влади, власників автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів створення необхідних умов для забезпечення безпеки руху.

Ліцеїсти під час знаходження на вулиці за межами ліцею зобов'язані:

- рухатися по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, узбіччях, а в разі їх відсутності - по краю проїжджої частини автомобільної дороги чи вулиці;
- перетинати проїжджу частину автомобільної дороги, вулиці по пішохідних переходах, а в разі їх відсутності — на перехрестях по лінії тротуарів і узбіччі;
- керуватися сигналами регулювальника та світлофора (переходити тільки на зелене світло для пішохода) в місцях, де дорожній рух регулюється;
  - не затримуватися і не зупинятися без потреби на проїжджій частині автомобільної дороги, вулиці і залізничному переїзді;
  - не переходити проїжджу частину автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів безпосередньо перед транспортними засобами, що наближаються, поза пішохідними переходами за наявності роздільної смуги, а також у місцях, де встановлені пішохідні чи дорожні огороження;
  - стримуватися від переходу проїжджої частини при наближенні транспортного засобу з включеними проблисковим маячком та спеціальним звуковим сигналом;
- не виходити на проїжджу частину із-за нерухомого транспортного засобу або іншої перешкоди, що обмежує видимість, не переконавшись у відсутності транспортних засобів, що наближаються;
  - рухатися до ліцею відповідно до розробленого безпечного маршруту;

- здійснювати посадку в транспортний засіб лише зі спеціального майданчика, а в разі його відсутності - з тротуару чи узбіччя;
- здійснювати посадку і висадку лише після повного припинення руху транспортного засобу;
- не відволікати увагу водія від керування транспортним засобом (тролейбусом, автобусом, маршрутним таксі);
- під час руху на автомобілі, бути пристебнутим поясом безпеки, а на мотоциклі в застебнутому мотошоломі.

Лицеїст при користуванні велосипедом без двигуна, має право:

- їздити поспеціальних велосипедних доріжках, а в разі їх відсутності — по краю проїжджої частини дороги, вулиці чи узбіччю.

Зобов'язаний:

- використовувати технічно справний та належним чином обладнаний велосипед;
- не перевозити вантажів, що заважають керувати;
- не перевозити пасажирів, за винятком дітей віком до семи років на спеціально обладнаному сидінні.

VII. Побутовий травматизм, попередження та дії у разі нещасних випадків у побуті.

Під нещасними випадками в побуті слід розуміти не пов'язані з освітнім процесом травми, у тому числі отримані внаслідок заподіяних тілесних ушкоджень іншою особою, отруєння, самогубства, опіки, обмороження, утеплення, ураження електричним струмом, блискавкою, травми, отримані внаслідок стихійного лиха, контакту з тваринами тощо, які призвели до ушкодження здоров'я потерпілих.

Факт ушкодження здоров'я внаслідок нещасного випадку встановлює і засвідчує лікувально-профілактичний заклад. Документом, який підтверджує ушкодження здоров'я особи, є листок непрацездатності чи довідка з лікувально-профілактичного закладу. Лікувально-профілактичні заклади, до яких звернулися або були доставлені потерпілі, ведуть реєстрацію нещасних випадків в окремому журналі за встановленою формою.

Причинами нещасного випадку можуть бути: події, пов'язані з транспортом, у тому числі: вхід, вихід з транспортного засобу (автомобіля, автобуса, поїзда, метрополітену, тролейбуса, канатної дороги тощо), дорожньо-транспортні пригоди, з них наїзд або зіткнення транспортних засобів (автомобіля, мото- і велотехніки, засобів міського електротранспорту, поїздів), пов'язані з дорожньо-будівельною, сільськогосподарською технікою; події, пов'язані з використанням газу в побуті; випадкові падіння потерпілого, у тому числі: під час пересування, з висоти, в колодязі, ями, емності; випадкова дія механічних сил, у тому числі: падіння предметів, матеріалів, породи, обвали будівель, споруд та їхніх частин; дія предметів та деталей, що рухаються, обертаються, розлітаються; ураження електричним струмом, у тому числі: у разі доторкання до лінії електропередачі та обірваних проводів, у разі перебування на електропостачальних спорудах, у разі користування побутовими електроприладами, вибухи, у тому числі: боєприпасів, вибухових матеріалів; вплив екстремальних температур (крім пожеж), що призвів до опіків, теплових ударів чи обморожень; пожежа, випадкові отруєння, у тому числі: продуктами харчування та безалкогольними напоями, алкогольними напоями, наркотичними засобами, психотропними речовинами, грибами, ліками, медикаментозними препаратами, іншими хімічними та отруйними речовинами; дія іонізуючого, радіоактивного, електромагнітного випромінювання; самогубство, самопошкодження, голодування, виснаження, утеплення, вбивство чи нанесення ушкоджень іншою особою, використання або контакт з вогнепальною зброєю; контакти з тваринами, комахами, отруйними рослинами та іншими представниками фауни і флори; техногенне та стихійне лихо, дія сил природи.

Місцем нещасного випадку в побуті може бути: навчально-виховний заклад, адміністративна будівля, лікувально-профілактичний заклад або донорський пункт, видовищний або спортивний заклад (кінотеатр, театр, стадіон, плавальний басейн, зоопарк тощо), місце організованого відпочинку (санаторій, профілакторій, будинок та база відпочинку, атракціон, парк, організований пляж, спортивний та оздоровчий табір, туристична база та база відпочинку тощо),

місце для занять спортом (стадіон, спортивний зал, футбольне поле, ковзанка, кінноспортивна база, спортивний майданчик тощо), торговельний об'єкт (ринок, магазин) або об'єкт громадського харчування (ресторан, кафе, їдальня тощо), місце неорганізованого відпочинку та туризму (ліс, річка, неорганізований пляж, гори печери тощо), місце проживання (квартира, житловий будинок, дача, домашні та господарські приміщення тощо), спеціальне місце перебування (гуртожиток, лікарня, госпіталь, дитячий будинок, будинок для престарілих, притулок тощо), дача, садова та присадибна ділянки, город, гараж, дорога, вулиця, тротуар, стежка, сходи, транспортні засоби (автобус, трамвай, метрополітен тощо), ліфт будинку.

Одним із видів нещасних випадків у побуті є ураження електричним струмом.

Загальні правила електробезпеки:

Електробезпека - це система організаційних і технічних заходів і засобів, які забезпечують захист людей від шкідливого і небезпечного впливу електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електричної електрики.

Електротравма - це травма, викликана впливом електричного струму або електричної дуги.

Особливості електротравматизму:

- організм людини не наділений властивістю, за допомогою якої можна було б визначити наявність електроструму;
- електротравма може виникнути без безпосереднього контакту зі струмопровідниками, частинами обладнання (ураження через електричну дугу, крокову напругу тощо);
- електричний струм, проходячи через тіло людини, діє не тільки в місцях контактів і на шляху проходження через організм, а й на центральну нервову систему, що спричиняє ураження внутрішніх органів (порушення нормальної діяльності серця, зупинку дихання тощо).

Дія електричного струму на організм людини супроводжується зовнішнім ураженням тканин та органів у вигляді механічних ушкоджень, електричних знаків, електрометалізації шкіри, опіків.

Електричний струм, проходячи через організм людини, спричиняє термічну, електролітичну та біологічну дії.

Термічна дія струму виявляється в опіках окремих ділянок тіла, в нагріванні до високої температури кровоносних судин, нервів, серця, мозку, що стає причиною серйозних функціональних розладів.

Електротермічна дія струму виявляється в розкладанні органічної рідини крові, що призводить до значних порушень її фізико-хімічного складу.

Біологічна дія струму виявляється у подразненні і збудженні живої тканини організму, що супроводжується мимовільним скороченням м'язів.

Тривалість проходження струму через організм впливає на кінцевий результат ураження: чим довше проходження струму, тим більша можливість тяжкого і смертельного наслідку.

Основні вимоги, яких потрібно дотримуватись при користуванні електроенергією: захист від коротких замикань (автомати, пробкові запобіжники) у електропроводці повинен бути завжди справним. Заміна заводських запобіжників, навіть тимчасово, усілякими металевими провідниками («жучками») може стати причиною нещасного випадку чи пожежі. Основною умовою безпечного застосування електроенергії у приміщеннях є справний стан ізоляції електропроводів, електроприладів і апаратів, електричних щитків, вимикачів, штепсельних розеток, лампових патронів і світильників, а також електрошнурів, з допомогою яких умикають в електромережу електроприлади, тому необхідно слідкувати за станом ізоляції, забезпечуючи своєчасний ремонт.

Щоб уникнути пошкодження ізоляції, забороняється: підвішувати електропровід на цвяхах, металевих і дерев'яних предметах; перекручувати проводи; закладати провід і шнури за газові і водопровідні труби, за батареї опалення; витягати за шнур вилку з розетки. У будинках, де електропроводка зроблена закритим способом під штукатуркою, забивання у довільні місця стіни цвяхів (костилів) для підвішування штор, картин та інших предметів, а також пробивання отворів може призвести до пошкодження схованої електропроводки і ураження електричним струмом. Тому всі подібні роботи треба виконувати, попередньо переконавшись у відсутності в даному

місці електропроводки. Освітлювальну арматуру і електролампи небезпечно чистити від забруднення і пилюки при увімкненому вимикачі, тобто під напругою, мокрими чи вологими ганчірками. Чистку треба виконувати при вимкненому вимикачі сухою ганчіркою, стоячи на підставці, яка не проводить електричного струму. Пошкоджені вимикачі, лампові патрони, штепсельні розетки, електроприлади і апарати заборонено замінювати під напругою. Для цього прилад, апарат слід вимкнути з електромережі, а при ремонті електропроводки — викрутити запобіжник (чи вимкнути автомат). Цю роботу повинна виконувати особа, яка обізнана з правилами ремонту. При користуванні переносними приладами, електроінструментами небезпечно одночасно торкатись батареї опалення, водопровідних труб та інших заземлених металевих конструкцій, тому що при пошкодженні ізоляції електричного приладу через тіло людини, яка доторкнулась до названа металевих конструкцій, пройде небезпечний для організму струм. Небезпека уражень електричним струмом може виникнути також у таких випадках: при користуванні електроприладами із пошкодженою ізоляцією, електроплитками із відкритою спіраллю; саморобними електропечами, електроводонагрівачами, при заповненні водою електронагрівальних приладів (чайників, каструль, самоварів, тощо), вже увімкнених в електромережу; при порушенні порядку увімкнення приладу в електромережу необхідно електрошнур спочатку підключити до приладу, а потім до мережі, а не навпаки; при застосуванні оголених кінців проводу замість штепсельних вилок. Діти, не усвідомлюючи небезпеки, доторкаються до електроприладів увімкнених в електромережу, і часто отримують опіки й більш серйозні травми. Особливо обережним треба бути при користуванні електроенергією у вологих приміщеннях, у приміщеннях: із земляною, цегляною і бетонною підлогою (підвали, ванна кімната, вбиральня та ін.), які є добрим провідником струму, бо за таких умов небезпека ураження електричним струмом збільшується. Тому в санвузлах та інших подібних приміщеннях не дозволяється встановлювати вимикачі і штепсельні розетки, користуватись увімкненими в електромережу різними електронагрівальними приладами (плитками, камінами, рефлекторами), пральними машинами переносними світильниками, а також використовувати стаціонарні світильники без запобіжної арматури.

Пам'ятка для тих, хто опинився в небезпечній ситуації:

- оцініть рівень небезпеки. Якщо ситуація загрожує життю, часу на роздуми немає, дійте негайно;
- якщо загрози життю немає, спочатку заспокойтеся;
- якщо не впораєтесь з ситуацією, складіть план дій і виконуйте його;
- якщо потрібна допомога, зверніться до рятувальних служб, родичів, сусідів, випадкових перехожих;
- якщо допомога не надходить, не втрачайте надії, ситуація може змінитися.

Правила безпечної поведінки під час грози:

- якщо гроза застала вдома, зачиніть вікна, вимкніть з розеток електроприлади, не виходьте з дому;
- якщо гроза застала надворі, намагайтеся сховатися в найближчому приміщенні;
- якщо під час грози знаходитесь на відкритому місці, сховайтеся в яру, під кущами;
- не ховайтеся від грози під високим поодиноким деревом, високовольтною лінією електропередач, у річці;
- відкладіть на 15-20 м від себе всі металеві речі;
- якщо гроза застала в автомобілі, залишайтеся в ньому.

Правила безпечної поведінки в місцях скупчення людей:

- збираючись у місця скупчення людей, відповідно одягніться;
- на концерти, вистави, змагання краще приходити раніше;
- сідайте на місця поблизу виходу;
- після закінчення краще зачекати, поки люди вийдуть;
- у натовпі треба рухатися разом з усіма, намагаючись триматися далі від стін і дверей, до яких можуть притиснути;
- якщо впали, спробуйте підвестись, а якщо це не вдається, згрупуйтеся і захищайте голову руками;

- не ходіть на мітинги і демонстрації протесту. Для дітей там може бути особливо небезпечно.

Правила безпечної поведінки на вулиці:

- виконуйте правило п'яти «Не»: не розмовляйте з незнайомцями, не сідайте у машину до незнайомців, не беріть нічого у незнайомців, не звертайте з дороги від ліцею до дому, не гуляйте надворі після того, як стемніло;
- надворі треба поводитися спокійно та впевнено;
- якщо пізно повертаєтеся до ліцею уникайте задвірків, пустирів, густих заростей.
- пізньої пори не відходьте на вулицю без супроводу дорослих.

Дії у разі нещасних випадків у побуті:

- заспокоїтись та заспокоїти оточуючих;
- викликати «швидку допомогу» за телефоном 103;
- при можливості надати потерпілому першу (долікарську) допомогу: зупинити кровотечу зафіксувати зламану кінцівку.

VIII. Домедична допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо.

При нещасних випадках дуже важливо до приїзду лікаря своєчасно надати перш }
долікарську допомогу потерпілому. Контроль за організацією надання першої долікарське
допомоги, наявністю та комплектністю аптечок, справністю пристосувань та засобів надання
першої допомоги, а також навчання учасників навчально-виховного процесу покладається
на медичних працівників та адміністрацію ліцею.

Схема послідовності дій при наданні домедичної допомоги:

1. Вивести потерпілого з оточення, де стався нещасний випадок.
  2. Вибрати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій.
  3. Визначити вид травми (перелом, поранення, опік тощо).
  4. Визначити загальний стан потерпілого, встановити, чи не порушені функції життєво важливих органів.
  5. Розпочати проведення необхідних заходів:
    - зупинити кровотечу;
    - зафіксувати місце перелому;
    - вжити реанімаційних заходів (оживлення): штучне дихання, зовнішній масаж серця;
    - обробити ушкоджені частини тіла.
  6. Одночасно з наданням долікарської допомоги необхідно викликати швидку допомогу або підготувати транспорт для відправки потерпілого до найближчої медичної установи.
  7. Повідомити адміністрацію ліцею про те, що трапилось. Важливо знати обставини, за яких сталася травма, умови, які спонукали до її виникнення, та час, годину і навіть хвилини, особливо, коли потерпілий втратив свідомість.
- У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно зробити штучне дихання, та зовнішній масаж серця і викликати за телефоном 103 швидку медичну допомогу.

Надання першої допомоги при ураженні електричним струмом:

- якнайшвидше звільнити потерпілого від дії струму;
- вимкнути рубильник або викрутити запобіжник;
- вимкнути мережу живлення;
- сухою палицею відкинути від потерпілого провід, який знаходиться під напругою, відтягти потерпілого від електричних проводів, від струмопровідних частин установки.

При напрузі в установках до 1000 В можна взятися за сухий одяг потерпілого, не торкаючись відкритих частин тіла. Слід користуватися гумовими рукавичками або намотати на руку шарф, прогумований плащ і т. п. Рекомендується стати на ізолюваний предмет (на суху дошку, на згорток сухого спецодягу), у випадку судорожного обхвату потерпілим електричного проводу, який знаходиться під напругою, розгорнути руки потерпілому, відриваючи його від проводу послідовним відгинанням окремих пальців. При цьому працівник, який надає

допомогу, повинен бути у діелектричних рукавицях і знаходитись на ізолюючій від землі основі.

При напрузі в електричних установках понад 1000 В рятівник повинен одягти діелектричні боти, рукавиці і діяти діелектричною штангою. Якщо потерпілий при свідомості, його кладуть у зручне положення, накривають теплим покривалом і залишають у стані спокою до прибуття лікаря.

Якщо після звільнення потерпілого від дії струму він не дихає, то потрібно негайно зробити штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця. Найбільш ефективним методом штучного дихання є «з рота в рот» або «з рота в ніс». Робиться це таким чином: стають з лівого боку від потерпілого, підкладають під його потилицю ліву руку, а правою тиснуть на його лоб. Це забезпечить вільну прохідність гортані. Під лопатки потерпілому кладуть валик зі скрученого одягу, а рот витирають від слизу. Зробивши 2-3 глибоких вдихи, особа, яка надає допомогу, вдуває через марлю або хустку повітря із свого рота в рот або ніс потерпілого. При вдуванні повітря через рот особа, яка надає допомогу, закриває пальцями ніс потерпілого; при вдуванні через ніс потерпілому закривають рот.

Після закінчення вдування повітря в рот чи ніс потерпілому дають можливість вільного видиху. Частота вдування повітря потерпілому повинна бути 12-13 разів на хвилину.

За відсутності у потерпілого дихання і пульсу йому потрібно разом зі штучним диханням робити масаж серця. Робиться це так: потерпілого кладуть на спину на підлозі, звільняють грудну клітку від одягу. Особа, яка надає допомогу, знаходиться з лівого боку від потерпілого, долонями двох рук натискає на нижню частину грудної клітки потерпілого з силою, щоб змістити її на 3-4 см. Після кожного натискування потрібно швидко забирати руки з грудної клітки, щоб дати можливість їй випростатись. У такій ситуації операції чергуються. Після 2-3 вдувань повітря роблять 4-6 натискань на грудну клітку. Для перевірки появи пульсу масаж припиняють на 2-3 секунди. Перші ознаки того, що потерпілий приходить до свідомості: поява самостійного дихання, зменшення синюватості шкіри та поява пульсу.

Констатувати смерть має право лише лікар.

Перша допомога при переломах, вивихах, розтягу зв'язок, суглобів, ударах:

При переломах, вивихах необхідно надати потерпілому зручне положення, яке виключає рухи пошкодженої частини тіла. Це досягається шляхом накладання шини, а за її відсутності можна використати палиці, дошки, фанеру і т. д. Шина повинна бути накладена так, щоб були надійно і мобілізовані два сусідні з місцем ушкодження суглоби (вище і нижче), а якщо перелом плеча чи стегна, — то три суглоби. Накладають шину поверх одягу або кладуть під неї щонебудь м'яке - вату, шарф, рушник. Шина повинна бути накладена так, щоб центр її знаходився на рівні перелому, а кінці накладалися на сусідні суглоби по обидва боки перелому. Фіксація відкритого перелому вимагає дотримання додаткових умов. З метою попередження забруднення рани, необхідно змастити поверхню шкіри навколо рани йодом, попередньо зупинивши кровотечу, і накласти стерильну пов'язку.

Особливо небезпечні травми хребта. У таких випадках необхідно обережно, не піднімаючи потерпілого, підсунути під його спину дошку, щит, двері тощо.

При переломі ребер необхідно міцно забинтувати груди або стягнути їх рушником під час видиху. При ушкодженні тазу обережно стягнути його широким рушником, покласти на тверді ноші, а під зігнуті і розведені колінні суглоби підкласти валик.

При переломах і вивихах ключиці у під м'язову западину кладуть вагу або інший матеріал, згинають руку в лікті під прямим кутом і прибинтовують її до тулуба. Рука нижче ліктя повинна перебувати у косинці, яку підв'язують до шиї.

При переломах і вивихах кисті та пальціврук роблять так: кисть руки з вкладеним у долоню жмутом вати, бинта (пальці зігнуті) прикладають до шини, яка повинна починатися біля середини передпліччя і закінчуватися біля кінців пальців, і перебинтовують.

При розтягу зв'язок суглобів — підняти хвору кінцівку догори, накласти холодний компрес та тісну пов'язку, створити спокій до прибуття лікаря.

При ударах забезпечити потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями не слід класти примочки, місце удару змастити йодом і

накласти пов'язку.

Перша допомога при опіках, теплових ударах:

при наданні першої допомоги при опіках, теплових ударах слід швидко припинити дію високої температури. Це має особливо велике значення при займанні одягу і при опіках рідиною через одяг. У першому випадку необхідно загасити полум'я, негайно накинувши на людину, яка горить, будь-яку цупку тканину і щільно притиснувши її до тіла. Тліючий одяг знімають або обливають його водою.

При промоканні одягу гарячою водою, його також необхідно облити холодною водою або зірвати. Швидко занурення обпеченого лиця у холодну воду зменшує біль і тяжкість опіку.

Місце опіків кислотами ретельно промивають струменем води протягом 10-15 хв. Обпечене місце промити 5% розчином перманганату калію, або 10 % розчином питної соди (одна чайна ложка на склянку води). На місце опіку накладають бинт. Місце опіків їдкими лугами (каустичною содою, негашеним вапном) промивають проточною водою протягом 10-15 хв., потім слабким розчином оцтової кислоти. Місце опіків накривають марлею.

Опіки бувають трьох ступенів. При опіках першого ступеня з'являється почервоніння, припухлість шкіри. Уражені місця обробляють спиртом, прикладають примочки з розчину перманганату калію і забинтовують. При більш тяжких опіках (II і III ступенів) обпечені місця спочатку звільняють від одягу, накривають стерильним матеріалом, зверху накладають шар вати і забинтовують. Після перев'язування потерпілого направляють у лікарню. При опіках не слід розрізати пухирів, видаляти смолистих речовин, що прилипли до обпеченого місця, відирати шматків одягу, які прилипли до рани.

При опіках очей електричною дугою роблять холодні примочки з розчину борної кислоти, потім потерпілого направляють у медичний заклад.

При появі різних ознак теплового або сонячного удару потерпілого негайно виводять на свіже повітря або в тінь, потім його кладуть, розстібають одяг, що стискує, на голову і на серце кладуть холодні компреси, дають пити у великій кількості холодну воду, у тяжких випадках потерпілого обливають холодною водою.

При припиненні дихання або його утрудненні до прибуття лікаря потерпілому роблять штучне дихання.

Перша допомога при обмороженні, переохолодженні:

обмороження виникає при місцевій дії холоду на тіло. Холод, діючи на судини, спричиняє їх звуження, внаслідок цього відбувається недостатнє кровопостачання певної ділянки тіла, що проявляється у зблідненні шкіри. Якщо вчасно не буде надано першу допомогу, то це може спричинити відмирання тканини.

Розрізняють три ступені обмороження: I - побіління і втрата чутливості; II - почервоніння і поява «пухирів»; III - омертвіння тканин, які набувають буро-червоного кольору.

При обмороженні I ступеня слід розтерти обморожені місця тіла сухою теплою тканиною до почервоніння. При обмороженні II і III ступенів — накласти стерильні сухі пов'язки і забезпечити негайну доставку потерпілого у лікарню.

При легкому ступені переохолодження тіло розігрівають розтиранням, дають випити кілька склянок теплої рідини. При середньому і тяжкому ступенях — тіло енергійно розтирають вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дають багато пити.

Надання першої допомоги при пораненні й кровотечі:

перша допомога при пораненні та кровотечі зводиться до обережного накладання на рану індивідуального пакета. При цьому мити рану водою, змивати кров з рани забороняється.

Якщо індивідуального пакета немає, для перев'язування використовуйте чисту носову хустинку. У цьому випадку приготувану для перев'язування тканину змочіть йодом так, щоб пляма йоду трохи перебільшувала розміри рани.

При кровотечі необхідно підняти поранену кінцівку, закрити рану перев'язувальним матеріалом і притиснути ділянку біля неї на 4-5 хв., не торкаючись рани пальцем. Після цього рану треба забинтувати. Якщо кровотеча продовжується, слід вдатися до здавлювання кровоносних судин за допомогою згинання кінцівки у суглобах, притискування кровоносних судин пальцями, джгутом чи закруткою.

При накладанні джгута спочатку місце накладання обгортають м'яким матеріалом (тканиною, ватою тощо). Потім джгут розтягують і туго перетягують ним попередньо обгорнуту

ділянку кінцівки доти, поки не припиниться кровотеча.

За відсутності гумової трубки або стрічки, що розтягується, для джгута застосовують інші матеріали (мотузку, ремінь, рушник тощо). У цьому випадку такий джгут зав'язують вузлом на зовнішньому боці кінцівки і використовують як закрутку. У вузол просувають важіль (паличку, металевий стержень), яким закручують закрутку до припинення кровотечі. Через 1 годину після накладання джгута його попускають на 5-10 хв., щоб не виникла небезпека омертвіння знекровленої кінцівки. При пораненні великих судин шиї і верхньої частини грудної клітки джгут не накладається. Кровотеча зупиняється при натисканні пальцем на поранену судину у самому місці поранення; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

Перша допомога при отруєнні:

причиною отруєння є проникнення в організм людини різних токсичних речовин. Захворювання починається через 2—3 год., інколи через 20—26 год.

Причиною отруєння оксидом вуглецю (II) є вдихання чадного газу, продуктів горіння, диму. Потерпілому необхідно забезпечити прилив свіжого повітря. Якщо є можливість дати подихати киснем. Звільнити потерпілого від одягу, який затрудняє дихання, дати понюхати нашатирний спирт. На голову і груди покласти холодний компрес. У разі припинення дихання необхідно робити штучне дихання.

При отруєнні кислотою, якщо нема симптомів, що свідчать про прорив стравоходу або шлунка потерпілого слід напоїти розчином питної солі, водою. Про отруєнні лугом потерпілого поять оцтовою водою, лимонним соком. За наявності підозри на прорив (нестерпний біль за грудною кліткою або в ділянці шлунка) потерпілому не слід нічого давати пити, а негайно транспортувати в лікарню.

При харчовому отруєнні потерпілому кілька разів промивають шлунок (примушують випити 1,5-2 л води, а потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод. Можна дати 8-10 таблеток активованого вугілля. Потім дають багато чаю, але не їжу. Якщо після отруєння пройшло 1-2 години і отрута надходить вже із шлунку до кишківника, то викликати блювання даремно. У такому випадку необхідно дати потерпілому проносне (2 столові ложки солі на 1 склянку води). Для зменшення всмоктування отрути слизовою оболонкою шлунково-кишкового тракту потерпілому можна дати розведені крохмаль або молоко.

Щоб запобігти зупинці дихання і кровообігу, необхідне постійне спостереження за потерпілим.

Як діяти при харчовому отруєнні:

- за перших ознак харчового отруєння треба звернутися до лікаря або викликати швидку допомогу.
- якщо є підозра, що отруєння спричинили гриби, негайно викликати швидку допомогу - кожна хвилина дорога;
- до прибуття лікарів бажано промити шлунок, а потім випити води або несолодкого чаю.

Перша допомога при ураженні хімічними речовинами:

- якщо хімічна речовина рідка, її треба негайно змити проточною водою протягом 15-30 хв.;
- якщо хімічна речовина потрапила в очі, слід промивати їх холодною водою протягом 15-30 хв. Око треба розплющити, а струмінь води спрямовувати до його внутрішнього куточка;
  - якщо речовина суха, її треба струсити чи зняти сухою ганчіркою (і ніколи не здувати, що(порошинка не потрапила в очі);
  - тільки після цього уражене місце промивають водою;
  - дію деяких хімічних речовин можна знешкодити. Місце, обпечене оцтовою есенцією можна обробити мильною водою чи слабким розчином харчової соди (1 чайна ложка на склянку води). А якщо опік спричинено засобом для чищення каналізаційних труб, знадобиться розчин лимонної кислоти (1/2 чайної ложки на склянку води) чи розведений наполовину харчовий оцет;
  - діти потребують негайної госпіталізації навіть при незначному ураженні хімічними речовинами;

- за перших ознак отруєння слід викликати швидку допомогу;
- до лікарні треба взяти посуд та етикетку від хімічної речовини, яка викликала отруєння.

Відповідальна особа за організацію роботи
з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

Погоджено:

Заступник начальника ліцею з
навчально-виховної роботи _____ О.Г. Палагута

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

ПОРЯДОК

проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності з учасниками освітнього процесу
Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради

Вид інструктажу	Коли проводиться	Хто проводить	Зміст інструктажу	Де реєструється
Вступний	1. При прийомі на постійну або тимчасову роботу. 2. При прибутті працівників до ліцею, які беруть безпосередню участь в освітньому та виробничому процесах, або інших роботах 3. На початку навчального року. Під час зарахування до ліцею	1. Відповідальна особа з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності 2. Відповідальна особа з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності	Програма та інструкція з проведення вступного інструктажу.	1. У журналі реєстрації вступного інструктажу з охорони праці. 2. Наокремі сторінці реєстрації вступного інструктажу з безпеки життєдіяльності у журналі обліку навчальних занять
Первинний	1. На початку навчального року перед початком занять у кожному кабінеті, спортзалі. 2. Перед початком канікул. 3. Перед початком заходів за межами ліцею 4. Перед виконанням кожного завдання, пов'язаного з використанням матеріалів, інструментів на початку уроку, практичного заняття	Старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь), куратори рот, викладачі, керівники гуртків.	Інструкції з охорони праці і безпеки життєдіяльності	1. В окремому журналі реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з БЖД з здобувачів освіти, який знаходиться в кожному кабінеті, спортзалі тощо. 2. У журналі обліку навчальних занять на сторінці предмета в розділі про запис змісту уроку, заняття

<p>Позаплановий</p>	<p>1. Під час порушення вимог нормативно-правових актів з ОП під час освітнього процесу, що може призвести чи призвело до травм НС тощо. 2. За зміни умов виконання навчальних завдань. 3. У разі нещасних випадків, що сталися під час освітнього процесу та за межами ліцею.</p>	<p>Старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь), куратори рот, викладачі, керівники гуртків</p>	<p>Інструкції з охорони праці і безпеки життєдіяльності</p>	<p>У журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці (працівники) В окремому журналі реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з БЖД здобувачів освіти</p>
<p>Цільовий</p>	<p>1. В разі організації позанавчальних заходів (олімпіад, змагань, екскурсій, спортивних змагань тощо). 2. Під час проведення громадських, позанавчальних робіт (прибирання територій, приміщень тощо)</p>	<p>Старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь), куратори рот, викладачі, керівники гуртків</p>	<p>Інструкції з охорони праці і безпеки життєдіяльності</p>	<p>У журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці (працівники) В окремому журналі реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з БЖД здобувачів освіти</p>

Відповідальна особа за організацію роботи з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

Погоджено:

Заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи _____ О.Г. Палагута

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

Відповідно до СУОП-05-16 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці у Кременчуцькому ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради (далі - Ліцей) складено плани-графіки проведення навчання, інструктажів та перевірки знань з питань охорони праці працівників

План-графік

проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці у Кременчуцькому ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік

№ п/п	Назва заходів	К-сть годин	Термін проведення	Відповідальний за проведення
I. Навчання з охорони праці з працівниками.				
Проведення лекцій, семінарів, практичних занять на теми:				
1.	Тема 1. Законодавство України про охорону праці.	2 лекція	02.09.2019р.	Помічник начальника ліцею з режиму Метель В.О.
2.	Тема 2. Організація роботи з охорони праці.	2 лекція	07.10.2019р.	Керівники структурних підрозділів
3.	Тема 3. Вибухонебезпека виробництва і вибухозахист.	2 лекція	04.11.2019р.	Керівники структурних підрозділів
4.	Тема 4. Пожежна безпека.	4 практ. заняття	09.12.2019р.	Помічник начальника ліцею з господарської роботи Алексеєнко В.В.
5.	Тема 5. Електробезпека.	2 лекція	06.01.2020р.	Помічник начальника ліцею з господарської роботи Алексеєнко В.В.
6.	Тема 6. Гігієна праці. Медичні огляди. Профілактика професійних отруєнь і захворювань.	2 лекція	03.02.2020р.	Медичний працівник ліцею
7.	Тема 7. Надання домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку.	3 практ. заняття	02.03.2020р.	Медичний працівник ліцею
8.	Тема 8. Управління роботами з профілактики та ліквідації наслідків аварій.	3 практ. заняття	06.04.2020р.	Заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи Палагута О.Г.

II. Спеціальне навчання і перевірка знань працівників, що зайняті на роботах підвищеної небезпеки				
	Спеціальне навчання і перевірка знань працівників, що зайняті на роботах підвищеної небезпеки	Згідно плану навчан.	Не рідше одного разу на рік	Спеціалізовані установи, які зареєстровані в органах державного нагляду за охороною праці
III. Навчання з охорони праці з ліцеїстами				
1.	Ліцеїсти вивчають спеціальний курс з предмету «Захист Вітчизни»	За окремим планом	На протязі року	Вчителі предмету «Захист Вітчизни»
IV. Перевірка знань з охорони праці в працівників.				
1.	Залік (за екзаменаційними білетами). Один раз на три роки після закінчення навчання.	1	Грудень 2020 року	Постійна комісія з перевірки знань з питань охорони праці ліцею

Відповідальна особа за організацію роботи з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

**План-графік
проведення інструктажів з охорони праці з працівниками 2019-2020 навчальний рік**

Вид інструктажу	Коли проводиться	Термін проведення	Посада особи, яка проводить навчання, перевірку знань	Реєстрація (оформлення) інструктажу
Організація проведення інструктажів з працівниками з охорони праці				
Вступний інструктаж	Проводиться з : - працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади; - працівниками, які прибули в ліцей і беруть безпосередню участь в освітньому та виробничому процесах або виконують інші роботи для ліцею;	На протязі року	Відповідальна особа з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності	Журнал реєстрації вступного інструктажу з охорони праці
Первинний інструктаж	Проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці з працівником: - новоприйнятим (постійно чи тимчасово) в Ліцей; - який переводиться з одного структурного підрозділу Ліцею до іншого; - який виконуватиме нову для нього роботу; - відрядженим іншою установою чи закладом освіти, який бере безпосередню участь в освітньому або виробничому процесах	На протязі року	Керівники підрозділів, на яких наказом начальника Ліцею покладено обов'язки відповідальних за проведення інструктажів з охорони праці	Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці.
Повторний інструктаж	Проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи,	На протязі року	Керівники підрозділів, на яких наказом начальника Ліцею покладено обов'язки відповідальних за	Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці

	<p>за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.</p> <p>Повторний інструктаж проводиться - на роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці; - для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.</p>		<p>проведення інструктажів з охорони праці</p>	<p>на робочому місці.</p>
<p>Позаплановий інструктаж</p>	<p>Проводиться на робочому місці або в кабінеті охорони праці у разі :</p> <ul style="list-style-type: none"> - введення в дію нових або внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів з охорони праці; - зміни технологічного процесу, заміни або модернізації устаткування , приладів та інструментів, вихідної сировини, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці; - порушень працівниками, вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо; - перерви в роботі виконавця більше ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів. 	<p>На протязі року</p>	<p>Керівники підрозділів, на яких наказом начальника Ліцею покладено обов'язки відповідальних за проведення інструктажів з охорони праці</p>	<p>Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці.</p>
<p>Цільовий інструктаж</p>	<p>Проводиться у разі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ліквідації аварії або стихійного лиха; - проведення робіт, на які відповідно до законодавства з питань охорони праці оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження 	<p>На протязі року</p>	<p>Керівники підрозділів, на яких наказом начальника Ліцею покладено обов'язки відповідальних за проведення інструктажів з охорони праці</p>	<p>Журнал реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці.</p>

Відповідальна особа за організацію роботи з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

**Кременчуцький ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказом начальника Кременчуцького ліцею з
посиленою військово-фізичною підготовкою
Полтавської обласної ради
№ ___ від ___ серпня 2019р.

ПЕРЕЛІК

постійно діючих комісій Кременчуцького ліцею з посиленою військово-фізичною
підготовкою Полтавської обласної ради на 2019-2020 навчальний рік

1. Постійно діюча технічна комісія з обстеження приміщень і споруд:

Голова комісії: Марченко В.В. – начальник ліцею;
Члени комісії: Алексеєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;
Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму;
Омельченко О.В. – робітник з комплексного обслуговування й ремонту будівель
і споруд;
Шелейко В.М. – водій автотранспортних засобів.

2. Комісія з оперативного адміністративно-громадського контролю з охорони праці 3-го ступеню:

Голова комісії: Станіченко О.Ф. – заступник начальника ліцею з виховної роботи;
Члени комісії: Алексеєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;
Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму;
Батрак Ю.О. – комірник;
Ляш Л.В. – сестра медична

3. Комісія по розслідуванню нещасних випадків:

Голова комісії: Станіченко О.Ф. – заступник начальника ліцею з виховної роботи;
Члени комісії: Кулик Л.А. – заступник начальника ліцею з навчальної роботи;
Палагута О.Г. – заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи,
голова профспілкового комітету;
Алексеєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;
Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму;
Ляш Л.В. – сестра медична.

4. Комісія з питань охорони праці:

Голова комісії: Палагута О.Г. – заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи,
голова профспілкового комітету;
Члени комісії: Алексеєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;
Васильєва І.О. – практичний психолог;
Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму;
Ляш Л.В. – сестра медична.

5. Комісія з питань перевірки ліцею щодо дотримання вимог техногенної та пожежної безпеки:

Голова комісії: Палагута О.Г. – заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи,
голова профспілкового комітету;

Члени комісії: Кулик Л.А. – заступник начальника ліцею з навчальної роботи;

Алексєєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;

Марченко С.В. – старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь) 1-ї ротиліцеїстів;

Савченко В.І. – старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь) 2-ї роти.

6. Постійно діюча комісія з перевірки знань з питань охорони праці в ліцеї:

Голова комісії: Палагута О.Г. – заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи,
голова профспілкового комітету;

Члени комісії: Алексєєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;

Васильєва І.О. – практичний психолог;

Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму.

7. Комісія з питань надзвичайних ситуацій ліцею:

Голова комісії: Марченко В.В. – начальник ліцею;

Члени комісії: Станіченко О.Ф. – заступник начальника ліцею з виховної роботи;

Алексєєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;

Карпович Л.О. – головний бухгалтер;

Метель В.О. – помічник начальника ліцею з режиму.

8. Комісія по прийманню і перевірці засобів індивідуального захисту, що надходять у ліцей:

Голова комісії: Палагута О.Г. – заступник начальника ліцею з навчально-виховної роботи,
голова профспілкового комітету;

Члени комісії: Карпович Л.О. – головний бухгалтер;

Алексєєнко В.В. – помічник начальника ліцею з господарської роботи;

Росенко М.Л. – бухгалтер;

Марченко С.В. – старший вихователь (командир роти – старший офіцер-вихователь) 1-ї роти.

Відповідальна особа за організацію роботи

з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності _____ В.О. Метель

Погоджено:

Заступник начальника ліцею з
навчально-виховної роботи:

_____ О.Г. Палагута

Заступник начальника ліцею
з виховної роботи:

_____ О.Ф. Станіченко